

RUDAR

GLASILO KOLEKTIVA
RUDARSKO-ELEKTROENERGETSKEGA KOMBINATA VELENJE

LETO IX

PONEDELJEK, 18. AVGUSTA 1975

ŠTEVILKA 8



Racionalizatorstvo moramo poživiti!

Letošnje leto je razglašeno za leto tehnoloških izboljšav in novatorstva. Čeprav je prva polovica leta že krepko za nami, do sedaj ni bilo kaj dosti slišati o konkretnih akcijah za izboljšanje položaja na tem področju. Znano je namreč, da na področju izumov in novatorstva v svetovnem merilu naša država ni na zavirljivem mestu. Po podatkih Zveze inženirjev in tehnikov Jugoslavije je bilo leta 1972 pri nas prijavljenih 1016 patentov — torej petdeset na milijon prebivalcev, svetovno povprečje pa je znašalo 110 patentov na milijon ljudi.

Tudi danes ni situacija mnogo drugačna. Vse premalo je predlogov racionalizacij v gospodarskih organizacijah, med predlagatelji pa so le redki delavci iz neposredne proizvodnje. Glede na trenutna gospodarska gibanja bi za izboljšanje ekonomskega položaja verjetno kazalo poleg drugih ukrepov posvetiti več pozornosti tudi bolj množični dejavnosti na področju racionalizatorstva.

Da bi zvedeli, kako je na tem področju v naši delovni organizaciji, smo poprosili za kratek razgovor diplomiranega inženirja strojništva Alojza Jevšenaka, ki je referent na strokovno pripravo predlogov v komisiji REK Velenje za racionalizacijo, in diplomiranega ekonomista Mirka Žolnirja, tajnika te komisije. Zanimale so nas predvsem novosti v racionalizatorstvu pri nas in uspehi ter težave pri delu komisije.

Naša prošnja je bila dobro sprejeta — in v nadaljevanju objavljamo povzetek iz tega razgovora.

Alojz Jevšenak in Mirko Žolnir o nosilcih in stanju racionalizatorstva v delovni organizaciji

Določene skupine in enote v naši delovni organizaciji se zavedajo, da racionalizatorska dejavnost pozitivno vpliva na njihovo poslovanje. Rezultati prvih šestih mesecev tega leta pa kažejo, da na tem področju sodelujejo le temeljne organizacije, ki so bile že poprej najbolj aktivne in so dosegle najboljše rezultate. Te so: TOZD rudnik lignita Velenje oziroma zdaj njegove TOZD, Elektrostrojni obrati in Zunanji obrati. Tudi nekatere druge so imele predloge, vendar jih strokovne službe niso uspeli preveriti. V nekaterih temeljnih organizacijah pa niti pobud ni bilo. Omeniti moramo, da so bile v skladu z letošnjimi gospodarskimi gibanji — in posebej s poslovanjem v REK Velenje — vse temeljne organizacije obvezane za izdelavo stabilizacijskega programa; že prej tri omenjene pa so vnesle v predvidene akcije tudi racionalizacijo.

V letu 1975 je komisija za racionalizacijo tako na novo registrirala 18 predlogov, delavski sveti v posameznih TOZD pa so v tem letu obravnavali in odobrili kar 23 predlogov (RLV — 14, ESO — 7 in ZO — 2).

Teh 18 predlogov pomeni ekonomski prihranek 796 558 din (novih, seveda), nagrade v skupnem znesku 43 778 din pa predstavljajo 5,5 odstotka navedenega prihranka.

Najbolje bo, če naštejemo kar poimensko, kdo so predlagatelji odobrenih predlogov in za katere racionalizacije gre.

Predlagatelji in njihove racionalizacije so:

1. Milan HLADIN, TOZD ZO — Dvoročno aktiviranje hidravlične podmizne krožne žage;
2. Bernard KNEZ, TOZD ZO — Zaporno gibljive ročice;
3. Jože JELEN in Jože ŽNIDARIČ, TOZD RLV — Naprava za priključek verige kombajna na povratni čela brez hidravlične stojke;
4. Djordje VEJNOVIČ, Rudi RAMŠAK in Jože ŠMON, TOZD RLV — Razkladalna miza;
5. Vlado ŠULIGOJ, TOZD RLV — Nož za rezanje tesnil;
6. Rudi POGORELEC, TOZD RLV — Naprava za dvig gume pri menjavi valjčkov na traku E — 1000;
7. Baltazar MEVC, TOZD RLV — Prevažanje dolgih predmetov na strehi kletke v jamo in Zaščita proti zračnemu vleku pri signalistu v jami;
8. Stane CEVZAR, Franc FAJMOT, Martin ŠUŠTERŠIČ, Franc PRAVDIČ in Jože VALOH, TOZD RLV — Mehanska razpora za razpiranje sten na OMKT;
9. Franc OSTROŽNIK, TOZD RLV — Krivljenje pločevine za škatle za vezavo lesov pri gumi-trakovih;
10. Jože LIPNIK, TOZD RLV — Strojno rezanje tesnil za holandske matice;
11. Ivan KORADEJ, TOZD RLV — Ponovna uporaba rabljenih toporišč;
12. Dragan ČELOFIGA, Ivan ZUPANČIČ, Stane VODUŠEK, Ivan GAVEZ in Miha LETONJE, TOZD ESO — Pnevmatična naprava za montažo ležajev v valjčke;
13. Stane VODUŠEK, Milan POLAK in Franc PEČEČNIK, TOZD ESO — Elevator;
14. Albin LOJEN in Maks PRAPROTNIK, TOZD RLV — Matični obroč;

15. Ivan NOVINŠEK in Milorad ĐORĐEVIČ, TOZD RLV — Nastavek za stranice na skatovih žlebovih in Usmerjevalci večjih kosov premoga na skatih ter Nastavek za privijanje z vrtnim strojčkom na povratni skata.

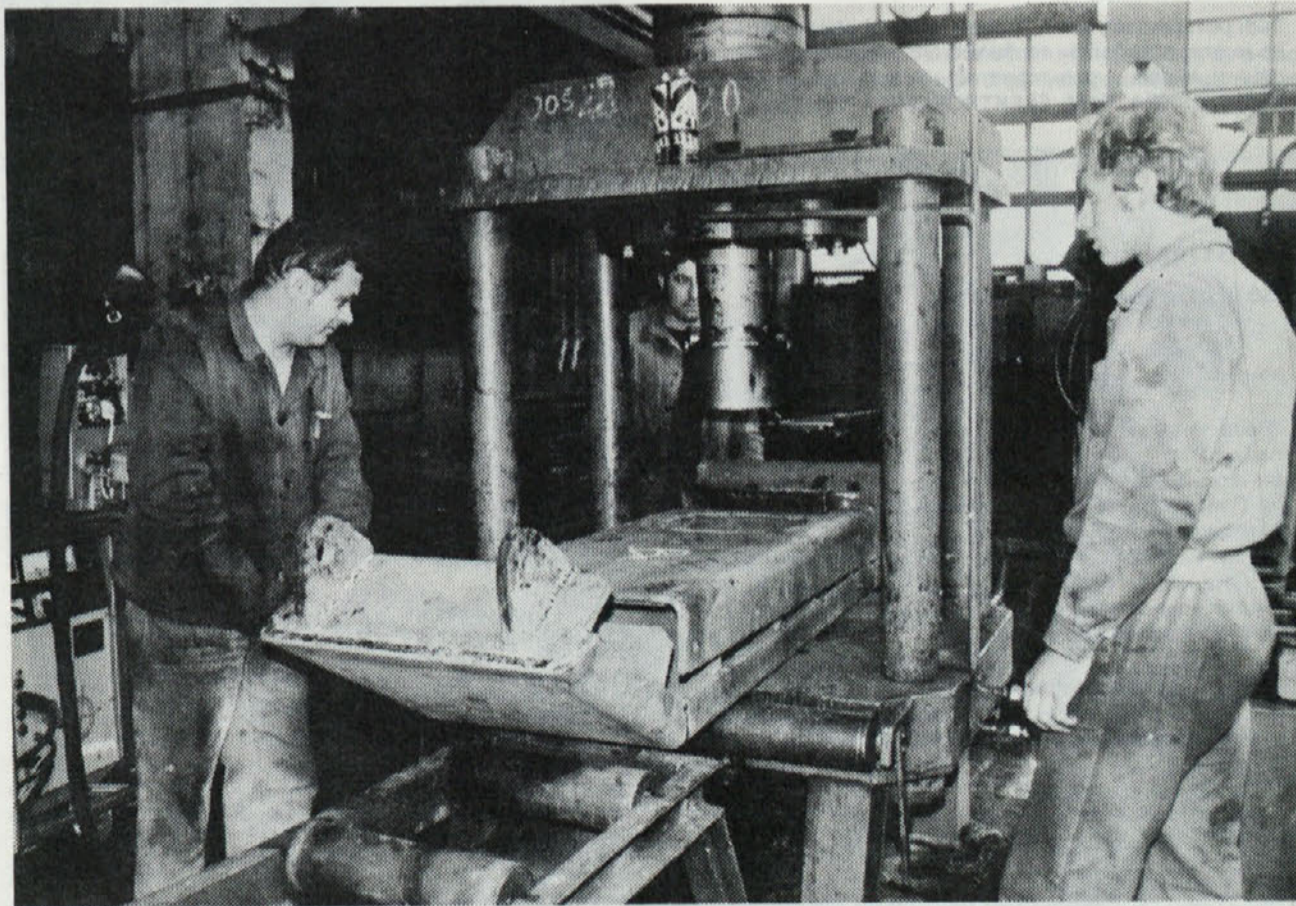
Na zadnji seji naše komisije, 19. junija, pa smo obravnavali še dodatnih 5 predlogov iz TOZD RLV; ti predlogi pomenijo dodatnih 1 779 799 din ekonomskega prihranka, nagrade v skupnem znesku 49 619 din pa 2,8 odstotka tega prihranka. Vendar, vse te predloge mora obravnavati in potrditi še delavski svet oziroma sveti TOZD RLV.

Da ne bi bilo nesporazumov, naj povemo še, da se vsi ti podatki nanašajo na predloge, ki se uspešno uveljavljajo v praksi. Za osvetlitev naj navedemo še tabelo s podatki o ekonomskih prihrankih, ki so jih omogočile racionalizacije v REK Velenje v letih 1967 — 1974!

Leto	Prihranek	Nagrada	%
1967	453 518	9 528	2,1
1968	1 271 949	16 702	1,3
1969	1 708 806	22 438	1,3
1970	2 383 080	31 292	1,3
1971	2 647 873	34 769	1,3
1972	3 416 471	54 836	1,6
1973	4 156 246	87 669	2,1
1974	2 146 950	69 930	3,2

Opomba: v letih 1968 — 1973 je v prikaz vključen predlog Potezna naprava, ki se še nadalje uspešno uporablja v praksi, vendar — ker je nagrajevanje končano — nihče ne ugotavlja ekonomskega prihranka.

(Nadaljevanje na 2. strani)



Nov tehnološki postopek izdelave podpora hemscheidt v TOZD ESO, katerega avtorji so Ivan Zupančič, Franc Pečečnik in Miha Letonje. Z rekonstruiranjem 150-tonske stiskalnice in izdelavo funkcionalnega orodja (Na sliki!) so od prej toplega krivljenja pločevine prešli na hladno in s tem produktivnost pri tem postopku povečali več kot 4-krat. Celotni ekonomski prihranek racionalizacije še niso ugotovili, zato nagrade avtorjem še niso določene.

Kaj sta povedala o delu komisije za racionalizacijo?

Komisija trenutno pripravlja osnutek novega pravilnika o racionalizaciji, ki bi naj še bolj spodbudil delavce k prijavi novih predlogov. Ta pravilnik je sicer bil že trikrat popravljen (zadnjič septembra 1972. leta), vendar še ni zadosti spodbuden. Zato pripravljamo novega, katerega novost bo predvsem boljši sistem nagrajevanja; nagrade bodo višje. Predvidevamo, da bo pravilnik pripravljen do konca leta in da bo takoj zatem stopil v veljavo. Oviru pa predstavlja zakon iz leta 1960, ki je precej zastarel, vendar zaenkrat še ne kaže, da bodo sprejeli novega.

Sicer pa komisija sproti opravlja tekoče naloge: preverja ali so predlogi zreli za registracijo, obravnava posamezne predloge, preverja avtorstvo in rezultate, registrira predloge in obešča avtorje o sklepih, izdeluje pregledne ekonomskega prihranka ter opravlja še druga potrebna dela.

Komisija je sestavljena na samoupravni osnovi; v njej je zastopana večina temeljnih organizacij. Pri našem delu precej sodelujemo s strokovnimi službami. Te nam priskočijo na pomoč pri reševanju določenih vprašanj, katerih ne moremo sami reševati.

Problemi, na katere sta še posebej opozorila!

Resnična zavora racionalizatorstva kot dejavnosti je vsekar dolgotrajen postopek preverjanja predlogov!

Kolikor bi bilo moč hitreje ugotoviti ekonomski učinek posameznih predlogov, toliko več bi verjetno bilo tudi prijav. Dejstvo je tudi, da bi morale biti nagrade za tovrstno dejavnost višje.

Praktično gledano je res, da nimajo vsi delavci enakih možnosti za dajanje predlogov. Vodstveni delavci imajo boljši pregled nad potrebami za razne izboljšave in se zato lahko bolj aktivno vključujejo v racionalizatorsko dejavnost. Ravno tu pa nastajajo problemi, saj večkrat stojimo pred vprašanjem, kaj je še delovna obveza in kaj že racionalizacija, ki ji gre nagrada po pravilniku.

V zadnjem času rešujemo tudi vprašanje, kako spodbuditi timsko, se pravi, skupinsko delo!

Poudariti velja še, da je delovanje komisije zelo samostojno. V letu racionalizacij, na primer, še noben forum ni pozval k bolj aktivnemu delu ali pripravil kakšnih smernic za čisto določene akcije — sami poskušamo narediti, kar se nam zdi najbolj potrebno v okviru naše delovne organizacije.

Tudi povezava tovrstnih komisij na ravni občine ali republike je premala, čeprav mi že več let uspešno sodelujemo z delavci, ki delajo na tem področju v drugih delovnih organizacijah (ISKRA, TAM, ELEKTROKOVINA Maribor).

Za sklep pa sta dejala

Glede na lansko leto je pri nas situacija na področju racionalizatorstva nekoliko boljša, ni pa še zadovoljiva; če upoštevamo število zaposlenih, je predlogov še vedno premalo. Osnovni namen delovanja na tem področju je, da bi se tudi delavci na delovnih mestih ukvarjali z racionalizatorstvom. V tem še nismo uspeli, vendar je zahtev za to vedno več. Namen te dejavnosti so tudi prizadevanja za boljše izkoriščanje delovnega časa, povečanje produktivnosti itd. Zato si tudi naša komisija prizadeva, da bi bilo število predlogov večje.

V letošnjem letu, denimo, smo vsem temeljnim organizacijam poslali tudi plakate o letu tehnoloških izboljšav, ki obveščajo delavce o našem delovanju in spodbujajo k sodelovanju.

Komisija pričakuje, da bodo v letu racionalizacij aktivno sodelovale tudi temeljne organizacije, ki do sedaj niso, saj bodo od tega predvsem same imele korist.

Čeprav smo že zakoračili v drugo polletje in še niso doseženi željeni rezultati, naj še vedno velja geslo: "Iz vsake TOZD vsaj en predlog tehnoloških izboljšav!" Naše mišljenje je, da bomo lahko le na tak način dosegli večje uspehe v splošni težnji za varčevanje in stabilizacijo...

Pogovarjal se je
Stojan Saje

Maks Medved iz termoelektrarne Šoštanj

Vtisi s potovanja v Sovjetsko zvezo

Na kratko bom poskušal opisati svoje vtise z desetdnevnega potovanja v evropski del Sovjetske zveze v maju. Zaradi raznolikosti bralcev - vsi nismo "elektrikarji"! - bom članek priredil tako, da ne bo izzvenel kot togo strokovno poročilo - čeprav je namen potovanja bil takšen.

Potovanje, ekskurzijo, je organiziralo združenje "Jugoengetik" iz Beograda. Udeleženci smo v večini bili iz elektrogospodarskih organizacij širom Jugoslavije, kljub temu pa dokaj pisana družina.

Bil je ponedeljek, 8. maja, ko smo se zbrali na surčinskem letališču pri Beogradu. V Sovjetski zvezi ni bil še nihče od nas. Zato je razumljivo, da smo s prav mešanimi občutki in pričakovanji čakali na odhod. Med opravljanjem carinskih formalnosti smo bili zelo pazljivi, da ne bi morda imeli tam na oni strani kakšnih nevšečnosti, saj je znano, kako so Sovjeti v tem pogledu natančni in zamerljivi.

S polurno zamudo smo se nazadnje le vkrkali v sovjetski TU — 134 in poleteli proti Kijevu, in prvo, kar mi je padlo v oči, je bila hladna zadržanost letalskega strežnega osebja. Smo pač vajeni naših - bolj nasmejanih in prijaznih stevardes.

Pristali smo v Kijevu. S cariniki in obmejno policijo nismo imeli nobenih težav. Poleg carinske deklaracije, ki te spremlja do odhoda iz Sovjetske zveze, izpolniš še listino, ki sprašuje po tvojih osebnih generalijah. V deklaracijo vpišeš, kateri denar imaš vse pri sebi in koliko vsakega, in pa zlatnino. Mimogrede, če že kdo hoče pretihotapiti kak rubelj, naj ga zaradi morebitnega nenadnega straha nikar ne vpiše, ker potem pa zares nastanejo težave. Vstopne formalnosti v Kijevu smo nazadnje opravili; ves postopek je le zaradi birokratske naravnosti videti strašen, drugače pa ni tako hudo - se znova vkrkali in nadaljevali letenje v Moskvo, kamor smo prišli na večer.



Elevator za peskanje - Racionalizacija Staneta Voduška, Milana Polaka in Franca Pečečnika iz TOZD ESO

Moskva

Na poti z letališča smo se ustavili na mestu, do koder so enainštiridesetega leta prodrle nemške horde. Za obeležje stoji na tem mestu tank.

Ko smo prišli v Moskvo, je bila vsa praznična, kajti naslednji dan, 9. maja, so ne le v njej, ampak po vseh prostranstvih svoje dežele praznovali 30. obletnico svoje zmage v veliki domovinski vojni.

Na tisoče in tisoče raznobarnih lučk je migljalo v spomladanski noči - kot nekaka predhodnica veličastnega ognjmeta, ki je na večer naslednjega dne sklenil osrednje slovesnosti mesta. Po ulicah so se v civilu sprehajali zdaj

že ostareli nakdanji borci. Spoznaš jih po posebnem koraku, ponosni drži, vojnih in delovnih odlikovanjih, ki jim kraste prsa. Predpraznični prizori so bili veličastni, in te prevzamejo do dna. Nehote začneš razmišljati o naši, tako drago plačani svobodi, ki pa je mnogokrat ne znamo prav ceniti.

Ko sem že pri tem - mnogo je bilo po ulicah tudi vojakov in miličnikov, ki pa ne nosijo več visoko zapetih uniform, kot smo jih pri sovjetski vojski in milici bili vajeni. Oblečeni so v lične in praktične uniforme.

Takšno je bilo naše prvo srečanje z Moskvo. Po njem so nas nastanili v hotelu Beograd. Dobili smo dvoposteljne sobe. Bile so čiste kakor tudi posteljina. Tudi kopalnice in sanitarije so bile v redu, čeprav ne ravno najbolj sodobne. Kot zanimivost naj povem: vsako nadstropje hotela je imelo pomožno receptorko, ki je budno pazila, da se ne bi kdo "zmotil" v številki sobe, oziroma da se število uporabnikov kake sobe ne bi nenadejano povečalo. Svojo nalogo so opravljale zelo energično. Sicer pa so z gostom rade popile kakšno čašico žganega ali pokadile cigareto. Veliko bolj zapeto je bilo strežno osebje. In hrana? Meni je bila všeč. Obroki so se mi zdeli dovolj obilni in pestri.

In tudi drugi iz Slovenije so bili s hrano kar zadovoljni - le nekateri tovariši iz drugih republik so nekaj negodovali, češ da bi lahko bila malo bolj mastna in z več mesa. Slovenci smo pogrešali edino malo več "žlahtne kapljice" - in kar nekaj dni je minilo, da smo prišli na sled, kako se da njen pičel obrok kljub vsemu povečati. Tudi pri njih so namreč dovtetni in hvaležni za napitnine.

O tem, kam vse nas bodo vodili in kaj bomo videli - kakšen je pravzaprav program za našo ekskurzijo, pa smo si bili na jasnem prvega dne po večerji. Zvedeli smo, da si bomo ogledali tehnični muzej v Moskvi, tovarno parnih turbin v Leningradu, tovarno elektrogeneratorjev v Harkovu, elektrodistribucijski center v Rostovu in hidroelektrarno na Dnjepru v Kijevu.

Tehnični muzej v Moskvi

Muzej zavzema površino nekaj desetina arov. Sestavlja ga več arhitektonsko lepo oblikovanih paviljonov. V posameznem paviljonu so eksponati le z ene tehnične veje ali iz določenega zgodovinskega razdobja tehnike. Za ogled celotnega muzeja bi človek potreboval nekaj dni. Ekspozicije, ki pričajo o novih izsledkih tehnike na določenih področjih, sproti zamenjujejo z najnovejšimi; poleg najnovejših ostanejo le prototipi. Začetki in dosežki razvoja v določenih smereh so zato zelo očitni. Tu so razstavljeni tudi modeli ali originalni strojevi in naprav iz razvoja sovjetske vesoljske tehnike. Sploh sta tehnika njihovega osvajanja vesolja kakor tudi šolanja astronautov nazorno prikazana. Med drugim je tu razstavljen še nagačena sorodnica prvega vesoljskega potnika, psičke Lajke, ki je poletela v vesolje 3. novembra 1957.

V elektroenergetskem paviljonu je na nazoren način prikazano tudi pridobivanje elektrike v toplotnih in vodnih elektrarnah.

Muzej v celoti s pridom služi zlasti raznim šolam, ker prikazuje mnogo tehničnih procesov na prav domiselni način.

Leningrad

V Leningrad smo nadaljevali pot že naslednjo noč. Po strokovni plati v njem nismo dosti opravili, ker 9. maj po vsej deželi praznujejo že dan prej in še naslednji dan. Sicer pa je leningrajska tovarna turbin kooperant tovarne elektrogeneratorjev v Harkovu in tako se je izgubljeno večidel dalo nadoknaditi, saj je naša naslednja postaja bila Harkov. Edino, kar smo si po tehnični plati lahko dodobra ogledali, je bil postopek termične obdelave osi rotorja velike parne turbine. Prav tedaj so namreč imeli v delu rotor turbine, ki bi naj poganjala generator moči 588 megavatov.

Kljub temu pa smo z obiskom tega mesta dosti pridobili. Ogledali smo si zgodovinske znamenitosti, ki jih je v Leningradu še posebno veliko. Tu je tudi Puškinovo, nekoč zelo znano kot Carsko selo. V njem se je v zadnji vojni med obleganjem mestanastanil nemški štab. V tistih hudih dneh so Leningrajčanom zgorela, bila poškodovana ali do tal porušena domala vsa poslopja. Danes mesto obnavljajo v prvobitni obliki. Koliko truda, znanja in denarja vlagajo že za obnovo lesorezov in štukatur, po katerih je pred vojno slovelo to mesto! In kako daleč so že prišli z obnovo mesta! Tudi pri tem se bi še marsikaj lahko naučili od njih, Sovjetov.

Pozabil ne bom tudi odgovora našega vodiča - ki je na vsakem koraku poudarjal zasluge sovjetskih borcev med zadnjo vojno - ko smo ga vprašali, zakaj tako močno poudarja preteklost. Dejal je: "Če ne bi bilo njih, ne bi bilo nas; sedanje Sovjetske zveze!"

Nasploh so občudovanja vredni njihov delovni zanos, spoštovanje tvorcev njihove revolucionarne preteklosti in njihov nacionalni ponos. Edino, kar me je motilo, je bilo to, da so le prevečkrat poudarjali samo "Mi Sovjeti!" Smatram, da v tem pogledu njihova vzgoja ni pravilna. Človek uvideva njihove uspehe, zasluge, število, razsežnost države in moč - vendar tudi drugi narodi v svojem zdravem jedru ustvarjajo za napredek človeka in civilizacije in jih zato ne gre omalovaževati.

Harkov

Tu smo v strokovnem pogledu prišli na svoj račun. Harkovska tovarna elektrogeneratorjev "Elektrotajzmaš", ki spada med sovjetske delovne organizacije, odlikovane z redom Lenina, je baje največja tovrstna tovarna v ZSSR. Poleg proizvodnega oddelka ima v svojem sestavu več laboratorijev, ki raziskujejo materiale, ter svoj konstrukcijski biro. Vse to ji omogoča hiter razvoj na področju proizvodnje električnih turbogeneratorjev moči od 200 do 900 megavatov. V tovarni so dobro rešili tudi transportiranje svojih proizvodov iz tovarne pa vse do mest, kjer jih montirajo. Generatorje manjših zmogljivosti transportirajo kar cele, večje pa po delih. Drugače najbrž tudi ne bi šlo - saj, recimo, rotor generatorja moči 900 megavatov tehta 71 ton, stator pa kar 280. Zanimivo je rešeno tudi hlajenje. Generatorje zmogljivosti 200 in 300 megavatov hladijo z vodikom, medtem ko generatorje moči 500, 800 in 900 megavatov z vodo. Pri zadnjih treh hladijo z vodo tudi navitja rotorja. Prav tako je modernizirana preizkusna merilna postaja. V njej lahko preizkušajo svoje generatorje največjih zmogljivosti. Postaja je dolga okoli 70 metrov in opremljena z vsemi mogočimi merilnimi instrumenti. Je tudi zelo urejena, medtem ko drugje ni tako. Vendar o tem kasneje!

Pri generatorjih zmogljivosti nad 500 megavatov je vzbujanje ločeno. Okrog iste osi kot generator, oziroma okrog njenega podaljška, rotira pomožni sinhronski generator, ki preko thyristorske naprave napaja navitja generatorja. Pravzaprav je tak generator izvedenka generatorja s specialnimi dušenimi navitji.

Zanimivo je tudi razmišljanje strokovnjakov v tovarni o reševanju vzbujanja pri enotah moči 1000 in več megavatov, ko tokovi rapidno rastejo. Da bi se v tej situaciji rešili najtežjega problema, to je, drsnih obročev in držala krtačk, nameravajo uvesti silicijeve usmernike, ki se vrtijo. Po informacijah, ki so nam jih dali, se da sklepati, da so s tovrstnimi poskusi že pričeli. Dva generatorja v neki elektrarni menda že delujeta s temi napravami. Razumljivo pa je, da vsaka taka noviteta zahteva določeno obratovalno dobo, preden jo dajo na tržišče. Povedali so še, da pa pri vseh novejših izvedbah že vgrajujejo takšna držala krtačk, ki omogočajo zamenjavo krtačk med pogonom. Z vidika varstva in proizvodnje je to vsekakor lep napredek.

Morda bodo koga zanimali še splošni vtisi o tovarni?

Že iz povedanega se da sklepati, da je ta velik kompleks, ki ima precej zaposlenih; baje jih je nekaj tisoč. Vse kar izdelujejo, ima lep videz in je najbrž tudi kvalitetno. Škoda pa je, da tako malo pozornosti posvečajo ureditvi delovnih prostorov in okolice. Dvorišča so neurejena. Asfaltne poti poškodovane. Transportne poti v halah zametane z materialom. In pa - delavci so siromašno oblečeni. Po pestrosti oblačil, ki jih nosijo pri delu, sodiš, da pravih delovnih oblek sploh nimajo. Malicali so kar pri strojih, in še to zelo skromno. Zakaj so malicali kar pri strojih, na noben način nisem mogel razvozlati, čeprav je vse kazalo, da menzo imajo.

Rostov

O elektro-prenosu smo tu bolj poslušali, kot kaj videli. Sicer pa baje imajo pri njih v sestavu elektrodistribucije tudi podjetja za proizvodnjo električne energije. In še glede mreže: ubadajo se z istimi problemi kot pri nas!

Za sklep

Glede na pripovedovanja tistih, ki so bili v Sovjetski zvezi, v istih ali podobnih krajih kot mi, pred leti, smo se lahko prepričali, da se je njihov življenjski standard precej izboljšal. Povsod je bilo opaziti zelo živo stanovanjsko izgradnjo. Tudi trgovine so bile razmeroma dobro založene. Izložbe so sicer zastarele, je pa zato v njih že marsikaj videti, le da videz ne priča o preveč dobri kvaliteti blaga. Motile so me tudi prodajalne za tujce. Te so menda vpeljane v vseh državah varšavske zveze. Res je sicer, da te trgovine prinesejo nekaj dohodka v trdnjših valutah, prav gotovo pa tudi žalijo domačine, ker nimajo možnosti ne nakupovanja v njih ne vstopa vanje. Mislim, da bi zdaj, trideset let po vojni, kaj takega že lahko odpravili.

V mestih, kjer smo bili, pa je vsekakor dobro urejen promet. Za mali denar se lahko z najrazličnejšimi prometnimi sredstvi prepelješ na katerikoli konec mesta. Zato verjamem, da Sovjeti nimajo tako velikih apetitov po osebni vozilu kot, denimo, mi. Tudi tisti ne, ki večkrat potujejo na daljše proge, saj je pri njih dobro razvit letalski promet.

Še to naj povem: večja mesta so zaprtega značaja. Preselitev vanje je možna le z dokazilom, da imaš zagotovljeno stanovanje. Baje bi drugače priliv podeželskega prebivalstva bil neznosen. Slednje je tudi razumljivo, ker je kot marsikje tudi v Sovjetski zvezi življenje v mestih veliko bolj urejeno in lepše.

Glede omejenega gibanja prebivalstva velja omeniti tudi to, da je pri njih za potovanje v obmejna področja potrebno dovoljenje.

Kakorkoli že - ko smo v nedeljo, 18. maja, v Kijevu potovanje končali, smo radi pohiteli k letalu, da nas ponese na domača tla ...



Naprava za čiščenje vodil za CO₂-varilne aparate - Racionalizacija Franca Pečečnika iz TOZD ESO. Naprava omogoča okoli 14 000 dinarjev letnega prihranka, nagrada, ki so jo avtorju odmerili zanjo po našem pravilniku o racionalizaciji, pa je kaj malo spodbudna - dobil je le enkratno nagrado v znesku 1 000 dinarjev.

Razpis nagrade Borisa Kraigherja

Iz tajništva komisije za nagrado Borisa Kraigherja smo dobili dopis, v katerem nas prosijo, da naše bralce obvestimo o razpisu te nagrade oziroma teh nagrad za leto 1976.

Nagrada, ki nosi ime borca za nove kvalitetne tokove v našem gospodarstvu in pobudnika ter tvorca gospodarske reforme - Borisa Kraigherja, se v počastitev njegovega spomina slovesno podeljuje vsako leto na dan obletnice njegove smrti, to je, 4. januarja.

Namen (smoter) nagrade

Nagrada Borisa Kraigherja se podeljuje kot moralno in materialno priznanje za izjemne dosežke trajnejšega pomena pri uresničevanju ciljev organizacij združenega dela in poglobljanja samoupravnih odnosov v gospodarstvu. Taki

dosežki morajo odločilno vplivati na splošen ugled organizacij združenega dela v ožji in širši družbeni skupnosti ter na izpolnjevanje njihovih načrtovanih in družbeno usklajenih nalog.

Komu se podeljuje nagrada?

Nagrada Borisa Kraigherja se podeljuje delavcem (posameznikom ali skupinam) iz proizvodnih, znanstveno raziskovalnih in drugih organizacij združenega dela s tehničnega, ekonomskega, organizacijskega in drugih področij, kateri so s svojim strokovnim znanjem, učinkovitimi ter ter uspešnimi metodami vidno prispevali k uresničevanju ciljev organizacij združenega dela gospodarstva in kateri so moralno in politično neoporečni.

Merila za presojanje dosežkov

Učinkovitost in uspešnost ekonomskih dosežkov se presoja glede na rezultate drugih organizacij združenega dela iste panoge.



Sovjetska mladina

Pri presojanju dosežkov je treba upoštevati predvsem:

- izpolnjevanje načrtovanih in družbeno usklajenih nalog organizacije združenega dela;
- prispevek kandidatov k finančnemu uspehu organizacij združenega dela;
- prispevek kandidatov k organiziranosti poslovanja;
- prispevek kandidatov k poglobljanju samoupravnih odnosov v gospodarstvu, ugled in moralnopolitično nepoprečnost kandidatov ter splošen ugled organizacije združenega dela;
- prispevek kandidatov k izkoriščanju domačih surovin in reprodukcijskega materiala;
- prispevek kandidatov k izvajanju investicij na nerazvitih območjih Slovenije in Jugoslavije;
- prispevek kandidatov k sodelovanju z deželami v razvoju;
- prispevek kandidatov k uvajanju inovacij, uporabi domače tehnologije ter razvojno raziskovalno delo;
- prispevek kandidatov k drugim dosežkom, ki so prispevali k stabilizaciji gospodarstva.

Višina nagrad

V posameznem letu se podeli največ 5 nagrad. Nagrada za nagrajenega posameznika znaša 25 000 din. Če sta za isti dosežek nagrajena 2 kandidata, znaša nagrada za vsakega od njiju 12 500 din. Nagrada za posameznega člana nagrajene skupine znaša 10 000 din; pri tem skupni znesek, ki gre skupini, ne more presežati 60 000 din. Hkrati z nagrado se vsakemu nagrajenemu podeli pismeno priznanje, organizacijam združenega dela, v katerih so bili dosežki uveljavljeni, pa diploma.

Dosežke kandidatov ocenjuje in o podelitvi nagrade odloča posebna komisija, ki jo imenuje upravni odbor gospodarske zbornice Slovenije. Ta komisija je pri svojem delu povsem neodvisna. Predlog za nagrado, ki ga lahko da vsaka pravna ali fizična oseba, mora biti izčrpno obrazložen in ustrezno dokumentiran v skladu z merili za podeljevanje nagrade.

Komisija sprejema predloge za podelitev nagrade Borisa Kraigherja do vključno 30. septembra tega leta.

(Izčrpnije informacije je moč dobiti v Vestniku gospodarske zbornice Slovenije, št. 9/1975, ali direktno od Gospodarske zbornice Slovenije - komisije za nagrado Borisa Kraigherja, 61000 Ljubljana, Titova 19.)

Povzeto po Vestniku
gospodarske zbornice
Slovenije

Smo ali nismo — solidarni?

Naš delavec Ivan Jelen, rudar v TOZD RLV — Jama Škale, je nedavno tega prinesel v uredništvo "Rudarja" sestavek, ki ga je napisal kot odgovor na pisanje v nekaterih časopisih, v katerem obsojajo REK Velenje stiskaštva, ko je treba prispevati za graditev objektov družbenega pomena v sosednjih občinah. Na primer, celjski "Novi tednik" je junija v članku "V Andražu slovesno" pisal o pripravah žalske občine na svečano prireditev v počastitev občinskega praznika - in med drugim v tem članku piše tudi tole:

"... Vsi novi objekti, ki jih je dobil Andraž, so veljali okrog petsto starih milijonov, sredstva pa so prispevali tudi tovarna nogavic Polzela, Garant Polzela, Gorenje Velenje, izredno slabo pa se je izkazal velenjski REK, ki je prispeval komaj dva stara milijona, čeprav je prav tam zaposleno kar veliko število Andražanov. Na tiskovni konferenci, ki je bila minuli petek v Žalcu, so predstavniki žalske občinske skupščine obsodili še zdaleč ne solidarno potezo REK Velenje..."

Našega rudarja Ivana Jelena so te besede spodbudile k razmišljanju, iz katerega se je rodil tale sestavek, ki ga je vredno prebrati in premisliti.

Razmišljanje in odgovor rudarja Ivana Jelena

Ker sem tudi jaz član delovne skupnosti REK Velenje in poznam razmere v kombinatu, so me najbolj prizadele avtorjeve besede, ko trdi, da so poteze naše delovne organizacije nesolidarne. Gotovo pisec tega članka še ne pozna dobro dela v jami. Verjetno ne ve, kako rudarji težko ustvarjamo naš dohodek. Morda mu ni znano, da smo bili rudarji v času energetske krize prvi, ki smo zgrabili za krampe in lopate ter delali tudi brez nedeljskega počitka - samo zato, da ne bi bilo treba nikomur ugašati luči, da ne bi obstali stroji na električni pogon. Prav gotovo pa ni neznano, koliko denarja moramo vlagati v izgradnjo svojih objektov družbenega standarda zaradi velikih potreb po delavcih, pa tudi, koliko smo že prispevali - in bomo še v bodoče - za izgradnjo objektov družbenega pomena v naši

ter drugih občinah. Tako je, na primer, velenjski rudnik sodeloval pri izgradnji šole v Zibiki, sredstva pa prispeva - mo tudi za potrebe krajevnih skupnosti, kjer prebivajo naši delavci, in za delovanje nekaterih društev ter organizacij, kjer so vključeni tudi člani naše delovne organizacije.

Zavedati se moramo prav vsi, da naši samoupravni organi obravnavajo skoraj na vsaki seji po več prošnji za dodelitev prispevkov za razne namene; po možnosti so odobrene vse in sredstva dodeljena v takšni višini, kot to dopuščajo naši denarni skladi.

Menim, da vsota dveh starih milijonov ni tako majhna, vsekakor pa ni vredna podcenjevanja; posebno še, če gre za sredstva, ki ti jih nekdo pokloni! Upoštevati pa je treba tudi to, da od tistega dohodka, ki ga skupno ustvarjamo v delovni organizaciji, prejema vsak delavec svoj delež; s svojim osebnim dohodkom si lahko vsakdo kjerkoli izboljšuje življenjski standard - si sezida hišo, kupi avto, idr.

Vsaka delovna organizacija in občina bi se lahko zavedala, da tudi v Velenju ne kopljemo čistega denarja, ampak le premog. Vsak si seveda lahko misli: "Rudnik je velik, ima veliko - in bo veliko dal." Ob vsem tem pa se ne zaveda, da tudi nas tarejo težave in da se moramo kot vsi drugi boriti za normalno obstojanje. Že samo to, da se ob že tako težkih pogojih dela pojavljajo zaviralne naravne okoliščine - kot so voda in požari - nam povzročajo milijardno škodo. Komaj pa se da oceniti škoda, ki jo eksploatacija premoga prinaša okolju in je moramo precej plačati sami.

Žele bi izraziti le še eno svojo misel: rudarji smo pomagali že mnogim ljudem, ker smo humani in solidarni, znamo pa ceniti tudi kakršnokoli pomoč, ki jo dobimo od drugih. Zato menim, da kdor ni z malim zadovoljen, tudi velikega ni vreden!



Vtisi s potovanja v Sovjetsko zvezo - Simbol sovjetske matere

O kruhu

... Ori, sij in žanji,
jer ništa nema važnijeg do hljeba,
I najveća je sreća trbuh pun ...

Najbrž je Vladimir Nazor dobro vedel, zakaj je to napisal, kakor tudi mnogi drugi, ki so pisali o kruhu.

Prav tako mnogi med nami dobro vedo in se zavedajo, koliko pomeni naše osnovno živilo. Dosti jih je, ki so sami čutili, kako je, če kruha ni; prav gotovo ga ti ljudje znajo ceniti. To spoštovanje so mnogi prenesli tudi na mlajše - vendar, žal, ne na vse!

Gotovo že slutite, kaj hočem povedati? Nekaj o kruhu! Ta zgodba se začne - in končuje: pri ljudeh!

Že nekaj let delam v jami. V zadnjem obdobju pa kako dni - no opravi tudi zunaj. In dogodki, ki so na dnevnem redu med malico v naši "prezivnici", so me spodbudili, da napišem tole!

Delavci zunanjih obratov se zberejo na klopih in malicajo. V skupinah - tiho vsak s svojimi skrbmi ali pa se vmes polglasno pogovarjajo. Toda ne dolgo; kakih deset minut. Takrat se začne ...

Postaven fant, z debelimi brki, po zadnji modri, ima preveč malice, še več pa kruha. Zato zmečka precejšen kos in ga vrže tovarišu na nasprotni klopi. Ta - da bi mu ne ostal dolžan - mu brez pomišljanja vrne še večji kos. "Igrji" se pridruži še tretji iz drugega kota, in kepanje se nadaljuje,

dokler je še kaj kruha na klopi. Ko kruha ni več v bližini, postane leteča tudi klobasa.

Opazoval sem tudi in videl ...

Precejšen kos kruha prileti med dva starejša delavca. Eden ga pobere in s sveto spoštljivostjo spravi v papir na klopi. Pogleda tovariša. Sledi nekajsekundni molk med njima ter zgovorno kimanje. Mislim si: "Vsak od njiju ima svojo zgodbo, ki bi jo bilo treba povedati tistemu, ki je prvi vrzel kruh ..."

Pridušen jok se vname v meni ... Spet prileti kos kruha ... Zadené mojega sodelavca, tovariša .. Tovariš se spravlja v zasluzeni pokoj .. Vem, preživel je vojno - taborišče v Jase - novcu - in še kaj ... Samo spogledava se - in kot udarec me zadene nem očitek, tok njegovih misli: "Taki ste mladi ...". Takrat ne vzdržim več - ne morem več mirno opazovati kepanja. Opozorim jih - in sem "lepo" nekam poslan, z dodatkom: "Kaj te briga! bi jih rad dobil po ...?"

Potem se nekam čudno zmedeni razidejo in od nekod se znajde mož z vrečko. Pobira kose. Kima. Mrmra nekaj skozi zobe. Najbrž bi jim tudi on imel kaj povedati ...

Pomislim - tudi v jami je kateremu kos kruha za malico prevelik. Vendar ostankov ne zametujem. Ostanek ponudiš tovarišu; mogoče pa bo pojedel - čist je, lepo odrezan. Če ga noče nihče, ga zaviješ v papir, daš stikalničarju ali v žep. Ob koncu izmene pride mož, ki ga spravi v vrečko za domov; da ga pojedjo vsaj živali. Ker kruh je pač KRUH - koliko jih je v svetu brez njega.

Še med nami so, ki se sklonijo za vsakim kosom, če jim pade - in ga poljubijo, ko ga poberejo s tal - preživeli taboriščniki, prvoborci, starejše matere kopice otrok ...

Božidar Horvat,
Jama zahod

Šilce — smeja!

- Poglej, kako se ta vol ponosno drži!
- Kaj se ne bi — pri tej draginji mesa.

Učiteljica:

- Kdo ve povedati, kaj je to "materin jezik"?

Janezek:

- To je jezik, ki vedno utiša očetovega...

Zdravnika zaradi prehitre vožnje ustavi miličnik:

- Veste, sem doktor medicine in...
- Ja, ja, že dobro! Jaz sem pa doktor discipline... 5 starih jurčkov prosim!

- Natak, tale zrezek je zanič in moram vam povedati, da sem jedel že boljšega!

- Že mogoče, toda zagotovo ne pri nas.

ROM

ŠPORT IN REKREACIJA

Prve rudarske športne igre so za nami

Zgodovina iger

Že leta 1969 je v okviru sindikata vzniknila ideja, da bi tudi rudarji iz vse Slovenije ter drugih republik organizirali športne igre. Ta ideja se je nato prenesla na mlade iz rudarskih vrst, ki so se že naslednje leto dogovorili, kdaj in kje bodo priredili prve mladinske športne igre. Začeli so leta 1971 v Idriji.

To je bil bolj skromen začetek, saj so na igrah v Idriji sodelovali predstavniki le treh rudnikov — Idrije, Labina in Velenja. Leta 1972 pa so v Velenju nastopili še rudarji iz Trbovelj. Naslednje leto so se predstavniki istih rudnikov sestali v Trbovljah. Lani pa so igre priredili rudarji iz Labina; na njih so prvič nastopili tudi rudarji iz Mežice in Dobrneje.

Glavni namen mladinskih športnih iger — kot so se imenovale do letos — je bilo merjenje moči na športnem področju. Igre so prav tako zbliževale mlade in utrjevale bratstvo ter enotnost med mladimi rudarji iz naše širše domovine. Služile so tudi medsebojnemu spoznavanju in izmenjavi vseh, ki so se zavzemali za uveljavitev celotne mlade generacije.

Na lanske letne mladinske igrar v Labinu so se dogovorili, da bi v letošnjem letu organizirali igre, ki bi dobile pomen pravih sindikalnih športnih iger rudarjev. Tako so se

2. julija letos sestali v Velenju športniki iz rudnikov Slovenije in Bosne.

Prehodni pokal letos za Velenjčane

Prve rudarske športne igre so priredili velenjski rudarji v počastitev rudarskega praznika, prav tako pa tudi 100-letnice rudarjenja pri rudniku Velenje in 30-letnice osvoboditve.

Na igrah so sodelovale ekipe rudnika svinca iz Mežice, rudnikov rjavega premoga iz Kanižarice, Laškega, Senovega in Dobrnje (SR BiH), rudarsko energetskega kombinata "Zasavje" iz Trbovelj in rudarsko-elektroenergetskega kombinata Velenje.

Ekipe iz Labina žal niso mogle sodelovati, ker so jih zadržale delovne obveznosti, Idrijčani pa so isti čas prirejali svoje sindikalne igre.

Tokrat so se rudarji pomerili v štirih športnih panogah — krosu, kegljanju, malem nogometu in streljanju — ter v šahu. V vsaki od panog so nastopale ekipe večine udeležencev iger.

Za REK Velenje so nastopali:

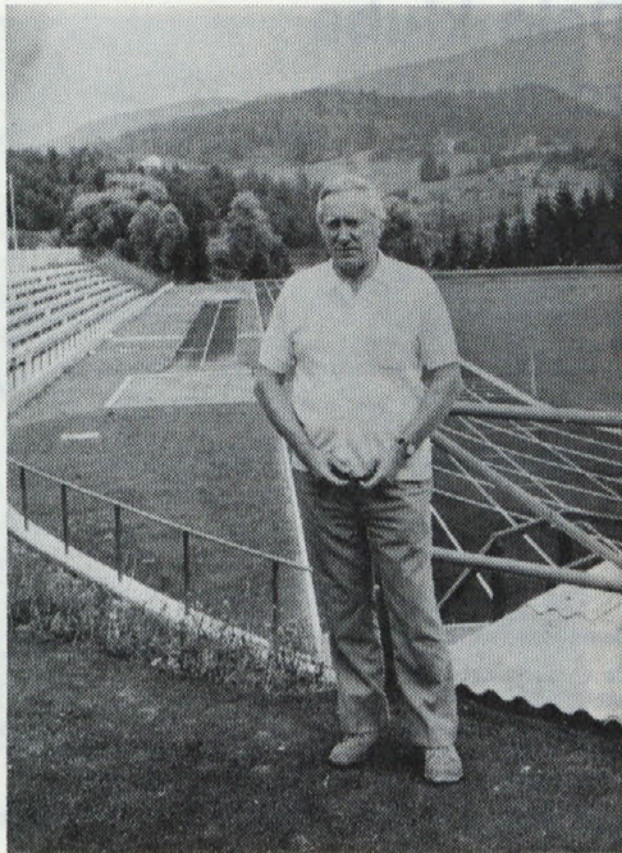
- v KROSU: Štefan Obal iz ESO, Tone Vodenik iz PZS in Stanko Koselj iz DSSS;
- v KEGLJANJU: Feri Markan, Franc Kramer in Bernard Knez iz ZO, Vili Podojsteršek iz ESO ter Slavko Hudar in Jože Šuhl iz RLV (storitve);
- v nogometu: Uroš Devič, Milenko Nedeljković in Drago Zlodej iz ESO, Rado Martič in Milan Oljača iz PZS, Milorad Tatalović iz DSSS ter Pavel Papež iz RLV (mehanicarja) in Mustafa Topčić iz RLV (storitve);
- v STRELJANJU: Hinko Bola, Milan Osredkar, Robert Borovnik in Jože Detlbah iz RŠC;
- v ŠAHU: Štefan Cvar iz RLV (Jama Škale), Mirko Labus iz RLV (storitve), Vlado Premužič iz RLV (Jama vzhod), Dušan Vukič iz TEŠ in Boris Brešar iz DSSS.

Posamezna tekmovanja pa so vodili: kros — Tine Štajner iz DSSS, kegljanje — Feri Markan iz ZO, nogomet — Franc Nežmah iz DSSS, streljanje — Hinko Bola iz RŠC, in šah — Štefan Cvar iz RLV (Jama Škale).

Najuspešnejši so bili velenjski rudarji, ki so tudi osvojili predhodni pokal.

Rezultati:

- KROS 1500 m: 1. Velenje (Obal 5:19,0; Vodenik 5:22,3; Koselj 5:26,8) — 9 točk, 2. Dobrnja (7), 3. Laško (6), 4. Mežica (5), 5. Senovo (3);
- KEGLJANJE: 1. Trbovlje (559 kegljev), 2. Kanižarica (520), 3. Velenje (504), 4. Mežica (497), 5. Senovo (369), 6. Dobrnja (367), 7. Laško (309);
- NOGOMET: 1. Dobrnja (9 točk), 2. Velenje (7), 3. Trbovlje (6), 4. Laško (5), 5. Mežica (4), 6. Senovo (3);
- STRELJANJE: 1. REK Velenje (1069 krogov), 2. Trbovlje (1053), 3. Mežica (960), 4. Laško (918), 5. Kanižarica (792), 6. Senovo (759), Dobrnja (537);
- ŠAH: 1. Velenje (30 1/2 točke), 2. Dobrnja (24), 3. Trbovlje (23), 4. Laško (21 1/2), 5. Mežica (16), 6. Senovo (5).



Valter Štajner, trener Atletskega kluba Velenje - Atletika ne odpušča!

Končni vrstni red:

1. REK Velenje (40 točk), rudnik Dobrnja (28), 3. REK Zasavje (28), 4. rudnik mežica (24), 5. TIM Laško (23), 6. rudnik Senovo (17), 7. rudnik Kanižarica (15).

Prihodnje leto bodo organizatorji 2. rudarskih športnih iger rudarji iz Mežice. Na teh igrah bodo verjetno tekmovali tudi v drugih športnih panogah — odbojki ter rokometu.

Stojan Saje

Atletski klub Velenje

Zadnji čas smo radi prisluhnili ali prebrali športne vesti iz atletike, kajti nemalokrat smo med prvimi našli člane Atletskega kluba Velenje. Bodimo iskreni in priznajmo: vesele nas ti uspehi kluba in želimo si jih še več!

Da bi tudi vi, naši bralci, bolje spoznali Atletski klub Velenje, sem o njem in njegovem delu vprašala to in ono predsednico kluba Vero Zupančičevo. Ne da bi mi bilo treba vrtati z vprašanji, je povedala o Atletskem klubu Velenje vse, kar me je zanimalo in boste gotovo radi prebrali. Tole je povedala:

"Atletski klub je zrasel iz atletske sekcije športnega društva RŠC Velenje leta 1967, leta 1968 pa se je osamosvojil in uradno dobil naziv Atletski klub Velenje. Od takratnih 30 članov je naraslo članstvo na 138, vendar moramo pri tem poudariti, da vseh teh 138 članov ne trenira vsak dan; dnevno je na treningu le okrog 42 članov. To pa zjutraj od pol šestih do 20. ure zvečer. Delo trenerjev, ki morajo ves ta čas biti na igrišču, ni lahko. Res je sicer, da imamo nekaj atletov, ki so že tako zreli, da po planih, ki jim jih sestavi trenerji, trenirajo sami. To je res, vendar takih atletov je malo, saj je tudi med atleti, ki jim trenerji sestavijo plane, več tistih, ki ne trenirajo po njih, ker še, kot pravimo, niso 'zastupljeni'. Zato — kljub temu, da imamo danes enega profesionalnega trenerja, Valterja Štajnerja, pa honorarnega trenerja, Tine Štajnerja — trenerjev tudi primanjkuje. Zato bomo prej ko slej morali misliti tudi na to, da bomo dali razmeroma mlade ljudi, ki so nekoč bili atleti, v trenerске tečaje; ti se že tri leta organizirajo pri visoki šoli za telesno kulturo v Ljubljani, ampak žal nikdar povsem ne uspejo, ker je vedno premalo prijav.

Pri delu z atleti je pač potrebno veliko truda; najprej trenerjev, potem pa še drugih, saj so tu še drugi problemi, ki jih je treba reševati; od stanovanjskih, delovnih pa, če hočete, vse do ljubezenskih. Zato bi v takih klubih nujno potfebovali ne samo trenerjev, upravni odbor pa tehnični odbor, ampak tudi socialne delavce; zato bo v našem klubu čimprej treba najti strokovnjaka, ki bo pripravljen sodelovati na tem področju.

Sedaj smo pri našem klubu ustanovili tudi pionirsko šolo, o njej pa bi kaj več povedala kasneje, ko bodo doseženi že prvi rezultati; omenim naj le, da to šolo trenutno vodi Zvonke Hižar, ki je še mlad sodelavec kluba, in da nam je veliko do tega, da bi ravno taki mladi ljudje začeli delati s še mlajšimi. Zvone namerava tudi študirati na visoki šoli za telesno kulturo, smer atletika, in od tega si obetamo še enega trenerja.

Jasno, ob vseh napornih treningih, ki jih organiziramo, so se klubski rezultati izboljšali. Spominjam se, da smo še pred šestimi leti, ko sem prišla h klubu, pošiljali na državna prvenstva ljudi brez doseženih norm, medtem ko danes pošiljamo na ta prvenstva izključno ljudi, ki so norme dosegli. To tudi zaradi finančnih razlogov, saj so sredstva za ta namen pičila. Še zmeraj smo namreč odvisni od raznih delovnih organizacij in njihove pripravljenosti, da nam pokrijejo del stroškov. Zavedati pa se moramo tudi, da atleti dobro vedo za postavljene norme in da jih zato moramo pošiljati na prvenstva, če norme dosegajo, ker bi nam sicer odhajali v klube, kjer bi jim nastope še kako radi omogočili.

Zato bodo morali pristojni v občini malo le pomisliti tudi na to, ali bomo gojili vse mogoče športne panoge ali pa bomo rekli: 'Te in te panoge bomo gojili do te meje, te pa potem tudi naprej!' — ker sicer se bo zgodilo, da bomo tekmovali le do republiške lige, za naprej pa bomo atlete morali odstopati drugim klubom.

Letošnji klubski rezultati, kot že rečeno, niso bili slabi. Tri prva mesta na partizanskem pohodu ob žici okupirane Ljubljane — to je dokaj lepo; posebno, ker se je zgodilo prvič, da je en klub pobral tri prva mesta. Potem! Uspeh je tudi, da je Andreja Šverc z novim republiškim rekordom 2:08,1 na 800 metrov, ki ga je postavila, neuradna svetovna prvakinja za srednješolsko mladino! Pa da smo v krosu republiški prvaki in tretji v državi! In da je Andreja Švercova državna prvakinja za starejše mladinke na 1500 metrov in druga na 800 metrov. Kakor tudi, da je Franci Rošer zelo perspektiven atlet (v peteroboju je bil že letos četrti v državi)! In še bi se dalo kaj omeniti!

Še enkrat pa naj vam povem, da se ne bi mogli udeleževati vseh tekmovanj, če bi 'živel' samo od sredstev, ki jih namenijo atletiki telesno-kulturna skupnost; če nam ne bi še neposredno pomagale delovne organizacije, predvsem rudarsko-elektroenergetski kombinat Velenje in zadnje čase tudi TGO Gorenje Velenje. Priznati je treba; ti dve delovni organizaciji nam finančno in moralno veliko pomagata.

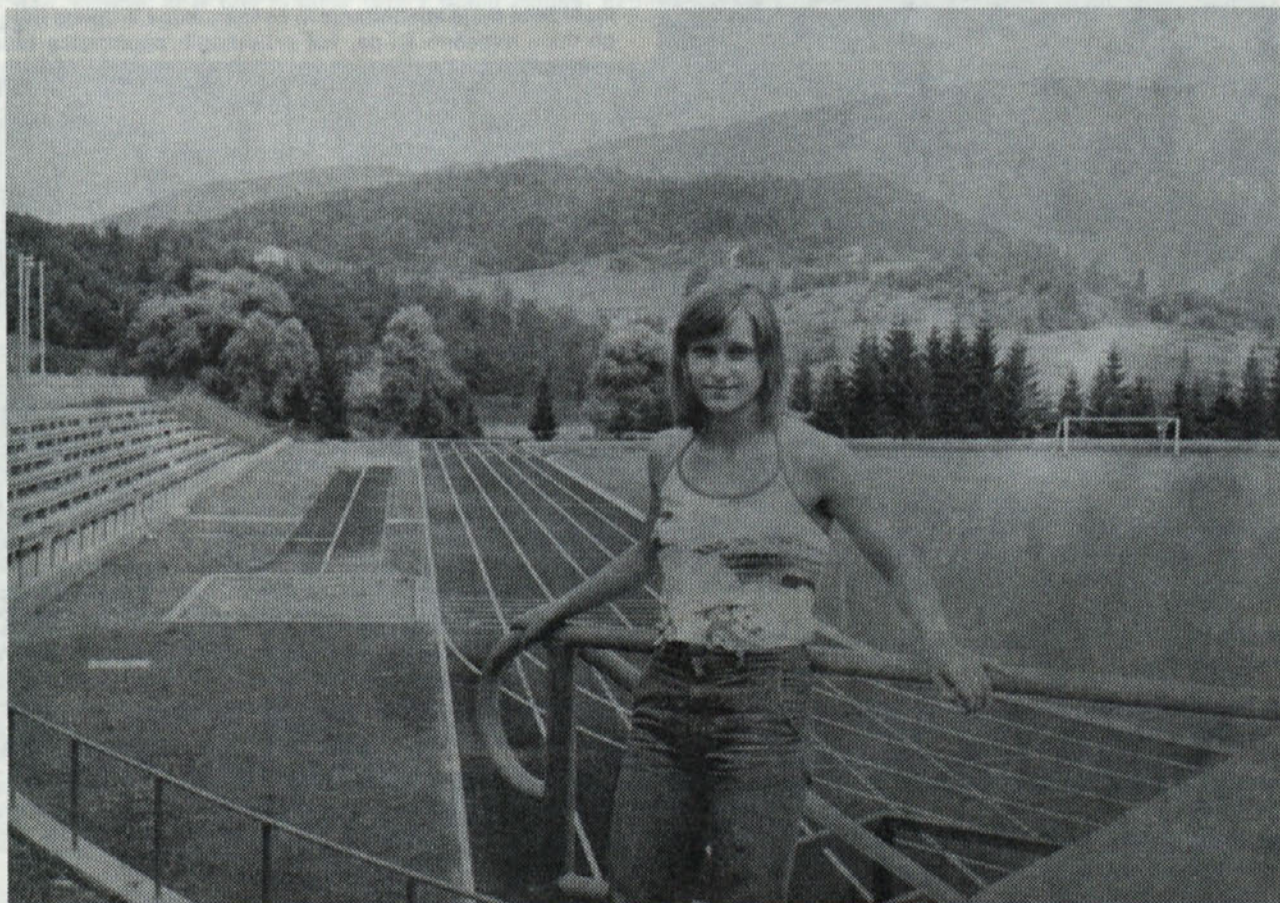
Ob tem mimogrede: Izredno žal nam je, ker je bilo v času mitinga, prirejenega 1. julija na čast 100-letnice rudarjenja v Velenju, vreme neugodno za večje število gledalcev, ki jim je miting bil namenjen. Po izjavah državnih reprezentantov pa je, kot izgleda, za ta miting obnovljena atletska steza precej 'hitra', tako da se bodo na njej še lahko dosegli dobri rezultati, ki bodo razveseljevali našo publiko.

Na obnovljeni stezi nam manjka le še nekaj tehničnih pripomočkov, ki so nujni. Zato sedaj pripravljamo akcijo za pomoč delovnih organizacij pri zbiranju sredstev za nakup teh rekvizitov.

Še tole bi imela povedati!

Kakih šest sprinterjev imamo sedaj, ki so dosegli že kar lepe rezultate. Vendar, v jeseni gredo vsi študirat v Ljubljano, in jasno je, da jih bo študij pri treningih malo zavrl, tako da se najbrž ne bodo mogli tako hitro razvijati, kot če bi še naprej bili stalno v Velenju. Res, škoda, da ti atleti odhajajo — bili so tudi dobri dijaki; večinoma odličnjaki ali pa prav dobri. Se pravi, organiziran šport jim je prej koristil v šoli kot škodoval.

Za sklep pa naj opozorim na vse bolj pereč problem nočitvenih zmogljivosti v Velenju. Na to, da imamo v Velenju premalo kapacitet za prenočevanje! Če bi bilo teh več, bi bilo tudi zanimanje drugih klubov za treninge in tekmovanja na našem igrišču večje. Hotel Paka, ki je bil



Neuradna svetovna prvakinja za srednješolsko mladino v teku na 800 metrov - Andreja Šverc iz AK Velenje

izgrajen pred 13 leti, je postal pretesen, in začetni bo treba misliti na dograditev nočitvenih kapacitet. Ne samo za goste atlete, ampak tudi za druge, ki prihajajo v Velenje!"

To nam je povedala predsednica Atletskega kluba Velenje Vera Zupančičeva. Pogovarjala pa sem se tudi s trenerjem Valterjem Štajnerjem in atletinjo Andrejo Švercovo. Kaj sta povedala ta dva?

Valter Štajner

"Mislim, da je velenjski atletski klub prišel tako daleč, ko se moramo odločiti, ali bomo vzgajali vsakega posameznega atleta ali pa bomo delali pavšalno. To pomeni: število atletov ustreza, uspehov pa je bolj malo. Mislim, da če imamo lepo obnovljeno stezo in vse potrebne pritlikline, je treba tudi nekaj pokazati.

Res je, imamo Švercovo in Hojana, ki imata vse naravne pogoje za doseganje dobrih uspehov, a v Velenju je sigurno še več takih talentov. Talent pa tudi ni vse. Šverčevi, recimo, šola in treningi poberejo ves čas, čeprav ne bi smeli pozabiti tega, da je tudi ona najprej ženska in šele nato atletinja; če bi bilo narobe, ne bi bila več ženska. O Hojanu pa bi rekel, da ima veliko volje — vendar nima dovolj podlage.

Zato bi bilo zelo žalostno, če bi v Velenju ne mogli financirati razvoja še drugih atletskih talentov, ki jih gotovo imamo — če bi jih morali prepustiti drugim klubom, kjer so jim sposobni nuditi boljše pogoje za njihov nadaljnji razvoj. Za take atlete so namreč najprej potrebna dodatna sredstva — drugo ne pomaga. Atletika ne odpušča; treba je trenirati: Šverčeva, recimo, bi morala letno preteči okrog 5000 kilometrov. Pomislite, koliko energije je treba za to in koliko denarja za njen 'super bencin'!

Zaenkrat tudi vsi atleti trenirajo še skupaj, in blizu je čas, ko bomo morali boljše izločiti in jim posvečati posebno pozornost.

Sedaj pripravljamo tudi pionirsko atletsko šolo. S tem je bilo do sedaj težko, kajti nismo imeli primerne igrišča. Sedaj ga imamo. Vsem staršem, ki imajo otroke, stare od 8 do 10 let, priporočamo, da jih vpišejo v to šolo. V tem obdobju je namreč otroka moč najbolj razvijati. Vedeti moramo, da brez telesnega razvoja otroci tudi sicer ne morejo napredovati. Vendar, kot vidim, so zaenkrat starši še premalo zainteresirani. Otroke pustite, da tekajo brez ciljno okrog hiš, medtem ko bi bili v pionirski atletski šoli pod vodstvom, tako da bi starši, če že ne drugega, vedeli vsaj, kje so."

Andreja Šverc

Andreja je tiha, sedemnajstletna dijakinja velenjske gimnazije. Kljub dobri atletski rezultati je ostala skromna, preskromna — odgovore o njenih dosedanjih uspehih sem morala skoro vleči iz nje. Takole je tekel najin pogovor!

VPRAŠANJE — Povej mi, kako potekajo tvoji treningi?

ODGOVOR — Letos treniram dvakrat dnevno. Zjutraj po eno uro in še popoldne po pouku. Zaradi tega tudi stanujem v Velenju; pri Veri Zupančičevi. Obvezno vsak dan tečem, poleg tega pa veliko vadim odziv in za moč. Imam plan treningov, katerega se držim.

VPRAŠANJE — Bi mi povedala nekaj o svojih uspehih v atletiki?

ODGOVOR — Letos sem dosegla enega svojih najlepših uspehov, ko sem na 800 metrov osvojila prvo mesto med srednješolci. V Sarajevu, na članskem državnem prvenstvu, pa sem dosegla tretje mesto na 1500 metrov, medtem ko sem na mladinskem državnem prvenstvu bila prva na 1500 metrov in druga na 800 metrov. Sedaj se pripravljam na mladinsko balkansko prvenstvo v Karlovcu. Avgusta, upam, pa bom sodelovala na evropskem mladinskem tekmovanju v atletiki.

Norme dosegam za obe disciplini — na 1500 metrov in 800 metrov.

VPRAŠANJE — Kdo te je navdušil za atletiko?

ODGOVOR — Za atletiko me pravzaprav nikoli ni nihče navduševal. Le v osnovni šoli sem bila na raznih športnih tekmovanjih vedno prva in zato sem se, ko sem pričela hoditi v gimnazijo v Velenje, vključila v atletski klub.

VPRAŠANJE — In kako gledajo na tvoj uspeh tvoji sošolci?

ODGOVOR — Sošolci in tudi profesorji se vedno sproti zanimajo za moje rezultate in se vesele z mano, kadar so dobri. Najbolj jih je navdušilo moje prvo mesto na tekmovanju srednješolcev v Franciji.

Romana Misja

Delo kluba zdravljenih alkoholikov pri REK Velenje

Vsak ponedeljek popoldne ob 16. uri se v okrepčevalnici skupnih služb REK Velenje (nad pošto Velenje) zbera zdravljeni alkoholiki s svojimi ženami in dva terapevta: Milena Ahtikova in Albin Medved, oba zaposlena pri REK Velenje. V terapevtsko delo pa se vključuje tudi Stane Žula, prav tako zaposlen pri REK Velenje. Vendar pa je največja želja vseh zdravljenih alkoholikov, da bi v njihovem klubu, kot v mnogih drugih, sodeloval tudi kateri od zdravnikov velenjske zdravstvene službe.

Čemu klub zdravljenih alkoholikov?

Če vsakdo dobro premisli, bo našel tudi v svoji delovni okolici ali pa v sosedstvu kraja bivanja nekoga, ki se vdaja pijači in s tem ustvarja vrsto problemov: od izgubljenih delovnih dni, zakonskega brodoloma, finančnih stisk itd. O tem smo že tudi nič kolikokrat brali. In ne samo o problemih te vrste! Ni še dolgo, ko smo lahko v vsakem časopisu zasledili vest, ko je sedem Kirbiševih otrok ostalo brez staršev. Vzrok: alkohol!

Kdo so člani kluba in delo kluba

V Klub zdravljenih alkoholikov pri REK Velenje je vključenih 45 članov - bivših, sedaj zdravljenih alkoholikov in njihove žene. Klub jim pomaga pri zdravljenju njihove kronične bolezni, saj so alkoholiki v bistvu le kronični bolniki. In kot kronični bolnik redno obiskuje svojega zdravnika tako zdravljeni alkoholiki redno obiskuje svoj klub. Ti ljudje potrebujejo stalno pomoč, saj se je njihova bolezen - alkoholizem le začasno pomirila.

Po zaužitju kozarca piva, kapljice alkohola, spet izbruhne z vso silo. Le najbolj vztrajnim uspe za vedno opustiti alkohol. K temu jim največ pripomore delo v klubu, saj se pri njem od alkoholika ne zahteva samo aktivno sodelovanje pri njegovem zdravljenju, temveč tudi pri zdravljenju drugih članov kluba.



Potem se vsi skupaj razletijo - glavna prireditev ob 100-letnici je končana!

K še uspešnejšemu delu kluba bi lahko veliko prispevalo tudi nadzorno in vodstveno osebje ter prisotnost katerega od zdravnikov. Vendar, kot sem iz pogovorov na enem od sestankov kluba razbrala, ni pravega razumevanja ne enih ne drugih.

Morda se bo kateri teh našel in se ob tejle zgodbi predsednika kluba zdravljenih alkoholikov REK Velenje - in ob njegovem "efektivnem" delu v času, ko mu je bil alkohol še "življenska sla" - zamislil in pomagal terapevtom pri njihovem delu.

Iz malega zrase veliko!

"Pišem se Vili Ferenčak, rojen sem bil leta 1933 v Novem mestu. Sem poročen in oče štirih otrok, starih od 12 do 18 let. Pri rudniku delam od 1960. leta; zdaj kot stikalist.

Izhajam iz proletarske družine. Z alkoholom sem se srečal že v rani mladosti. Pri petih letih starosti me je namreč očim - nezakonski sin sem - napojil s toplim, komaj žganim žganjem. Od tega dogodka sem se kakih 7 let izogibal kakršnikoli pijači. Pri dvanajstih, trinajstih letih pa sem z drugimi fanti že pokušal vino in jabolčnik.

Ko sem dopolnil 16 let in končal osnovno šolo, sem se želel izučiti za avtomehanika. Očim pa je menil, da bi bilo šolanje predrago in mi predlagal, da se izučim za zidarja. Učil sem se le dve leti; pri Betonu Celje, sedanjem Ingradu. Ker do namenjenega mi poklica tudi v teh dveh letih nisem dobil veselja, sem pustil šolo in se zaposlil v Cinkarni Celje. Takrat pa sem začel tudi precej popivati. Alkohola sem prenašal kar precej, saj sem bil po dveh litrih vina le malenkostno vinjen. Res pa je, da sem pil le priložnostno, v družbi. Vendar, v družbo sem zahajal veliko, saj sem igral na harmoniko na raznih veselicah.

Z 20 leti sem šel na služenje vojaškega roka. Po vrnitvi iz JLA sem začel delati v rudniku Sečovlje. Tudi poročil sem se in si pričel ustvarjati družino. Vendar, tu, v Sečovljah, je bilo pijače, največ vina, na pretek. Prišel sem na veliko popivati; podnevi in ponoči, kakor je nanoslo. Takrat me je pričela žena opominjati, da preveč pijem, da ne prihajam redno domov. Zatrjeval sem ji, da se to ne bo več dogajalo. Tudi sam sebi sem verjel, ko sem ji zatrjeval, da ne bom več pil. Močan pa nisem bil več dovolj, da bi to tudi uresničil. Organizem je bil alkohola že preveč navajen.

S popivanjem sem nadaljeval tudi po prihodu v Velenje. Na delo sem sicer še kar redno prihajal, le včasih so mi izostanke 'zadelali' z dopustom. Tudi pri predpostavljenih posebnih težavah nisem imel, le sam sem se počutil strašno slabo. Pri delu nisem bil učinkovit, saj sem prišel v jamo zdelan in sem si, tako rekoč, v jami komaj malo odpočil.

Tako je bilo, dokler mi žena ni postavila ultimata: ločitev ali zdravljenje. Zapustila je dom in en teden živela pri neki družini. Ko mi je hčerka povedala, da žena misli z ločitvijo resno, sem se odločil: grem na zdravljenje! Že drugi dan po tej odločitvi sem šel v Vojnik, kjer so me takoj sprejeli. Povem naj še to: med vožnjo v Vojnik sem postal žejen in zaradi tega sem si na železniški postaji v Celju naročil dva deci radenske. Nisem je mogel popiti, ker so se mi roke tako tresle, da nisem bil zmožen držati v rokah kozarca.

Naj omenim tudi finančne in zdravstvene posledice!

Za pijačo sem si služil z igranjem na harmoniko in tudi s prevažanjem na motorju. Tako sem blažil finančne posledice. Vendar, prišle so zdravstvene, ki se jim nisem mogel izogniti. Motor sem namreč vozil v vinjenem stanju in se nekajkrat poškodoval: dvakrat nogo, dvakrat sem imel težji pretres možganov. Tudi na operacijo želodca sem moral in danes menim, da je bila težava z želodcem le posledica alkohola.

Danes, po skoraj treh letih abstiniranja, sem zelo hvaležen ženi, ki me je spodbudila in me skoraj prisilila v zdravljenje. Ko primerjam današnje življenje s prejšnjim, vidim ogromno razliko. Živim redno družinsko življenje in postali smo srečna družina, kot jih je na tisoče drugih. Tudi pri delu sem postal uspešnejši; moje delo rodi uspehe. Zavedam pa se, da bi bilo brez kluba zdravljenih alkoholikov in pomoči žene moje abstiniranje in še marsikoga drugega mnogo manj uspešno ali pa, kot pri mnogih, popolnoma brez uspeha."

Romana Misja

Praznovanje 100-letnice

"Naj živi nam večno, naš stoletni rudarski - Srečno!"

... Vzklik pred skokom prvega četrte vrste! Zatem skoči. Da roko starešini - botru. Se z njim objame. Za njim skočijo še drugi v njegovi vrsti. Skočijo čez kožo mladi in stan rudarski. Za 100-letnico jih je vseh - le šestdeset ...

Vrčki šinejo navzgor. Pivo se peni. Zapojejo Zdravljico. Znanec na klopi poleg, rudar nekoč, požira slino. Pripeka z jasnega. Otroci mencajo mencajo-na krilih ...

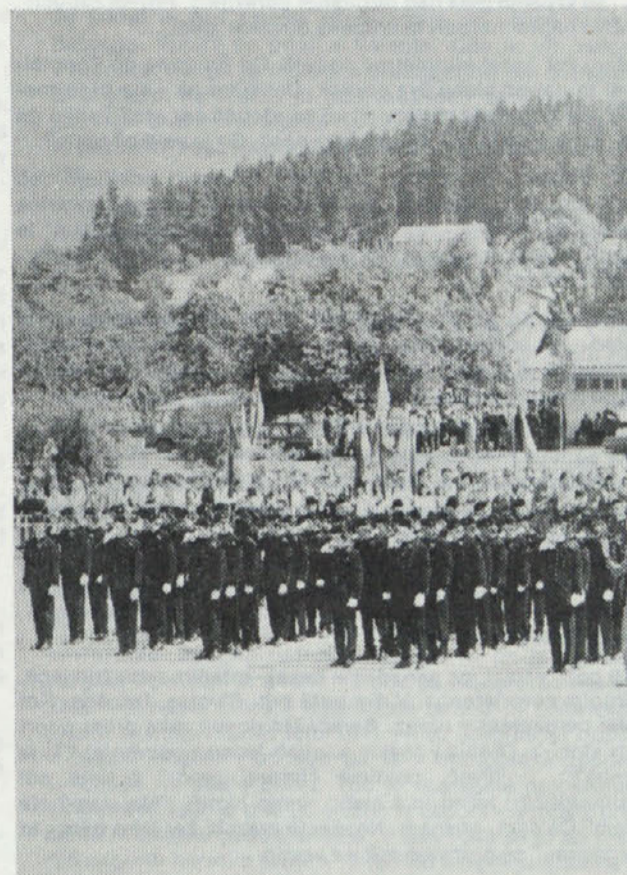
"Skočil sem čez kožo, dekle, ti mi pripenjaš rožo ...

... Slišiš, dekle, to sem jaz! Čujte nas, ljudje:

mi kopljemo sredi teme za vas in za nas vsakega dne!" ...



S piknika na gradu - Naš upokojen rudar Franc Zabukovnik z ženo in hčerko; rudariti je začel 1912. leta in se narudari leta 1951.



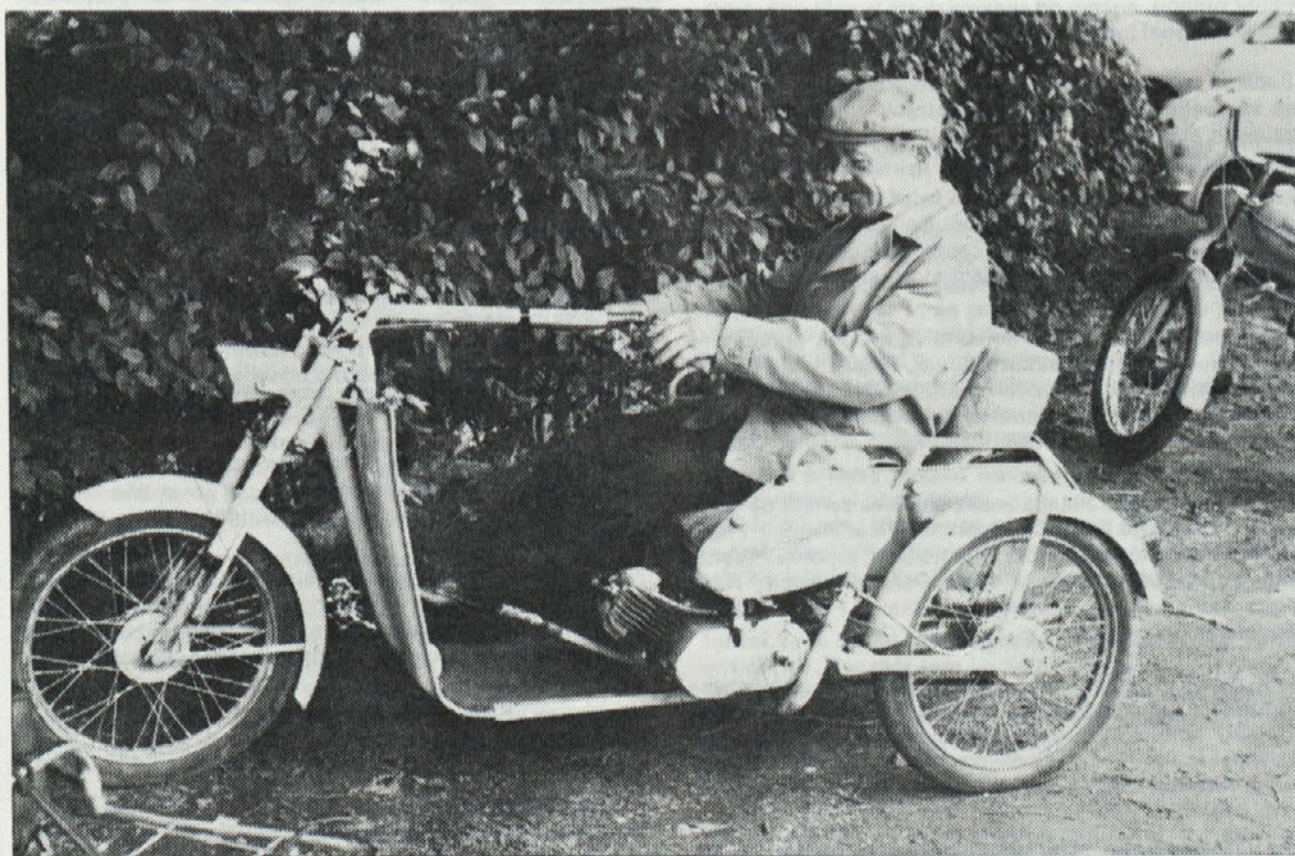
Šestkrat po deset jih čaka da skočijo v rudarski stan.



Pooblaščeni podpisniki devetih nanovo ustanovljenih TOZD rudnika lignita Velenje podpisujejo na slovesni seji delavskega sveta REK Velenje, ki je bila 2. julija 1975 v Domu kulture, listino o združitvi svojih TOZD v delovno organizacijo REK Velenje.



Že prekaljeni stoje ob strani in se veselijo, češ pa nas le bo nekaj več.



"Ob 100-letnici je tudi mene zvalilo na grad," je med nasmehom rekel naš upokojenec Oremuž.



Slavostna seja delavskega sveta REK Velenje v sredo dopoldne, 2. julija 1975, v Domu kulture - Predsednika centralnega komiteja ZK Slovenije Franca Popita sprejemamo za častnega člana kolektiva.

... se vzpenja glas nad mrmranje Zdravljice. Potem zabučí: "Žive naj vsi narodi, ki hrepene dočakat' dan, ..."

Manj kot osem kilometrov podolž. Od Šmartna do Topolišice! In največ slaba dva poprek. Debeline pa - kje bi jo meril? Pri skoraj nič metrov ali ko se zdebili čez sto? Toliko ga je, ki ga najedajo - "za vas in za nas". Ga je veliko? Malo?

Ob Bajkalu, na primer, ga kakor za stavo odkrijejo več milijard ton. Našega je vsega komaj dobra polovica milijarde. Vendar - zanj "ob slavnem morju, sveti Bajkal" je čas nič, a za našega je kriknil nad glave: "... stoletni rudarski - Srečno!" ...

Zbranost se razleti. Pomešali so se. Hitijo. Domov. Na grad. Na požirek. Tam se žena namršči, on pa: "Saj si obljubila! Kje pa ji naj drugače dobim lučko?!" In rožnato krilo veselo zafrfota ob očetovi hlačnici ...

Iz stoenke, ki polzi mimo, naenkrat nekdo zavpije: "Zdravo, kaj pa ti tu?" Pogledajo, pogledam. Petnajst, šestnajst let preletim v trenutku. Meni velja. Skozi okno se sklanja glava profesorja, ki me je učil. V petih, šestih besedah mu povem vse in on mi pove: "Prišli smo, iz Maribora, gledat 'skok čez kožo'. Pa srečno! Naprej moramo - spredaj sta še dva avtomobila; skupaj smo prišli." ... Rudarji, njihovo delo v globinah, stanovski običaji - še vedno so v njih skrivnosti, so čari, ki privlačujejo ...

Ob poti, v travi, pa nenadoma nekaj - mladim nepoznanega, drugim neverjetnega. V dve gubi zvit. Sivolas. Izsušen. Kot star pergament v obraz. Berač! Na doseg roke prosi odprt siv klobuk. Drobiž v redkih kapljah ledeno pozvanja: "Ti je treba?" ... "Proč, pojdemo čimprej proč!" pravijo oči mimoidočih; jezno in s slabo vestjo hkrati. "Naj dam? Ne dam? Če dam, priznam. Ne: ker je praznik kar tako dam - in pozabim," se prerivajo misli z vestjo ...

Sredi popoldneva, na gradu, izprosijo od godcev šumadijsko kolo. Oder se zatrese v hitrem tempu mladih nog. Glasba s hruba zavalovi v dolino. Nad jezerom nabirajo ženske borovnice. Naenkrat tri obstanejo, prisluhnejo, pokličejo otroke in že hitijo. "Kam pa naenkrat?" vprašujejo druge. "Na grad, naše kolo igrajo!" odvrnejo v teku ...

Odlomki iz besed Franca Popita na osrednji proslavi

.. V velenjskem rudniku naj bi znašala proizvodnja premoga 4,7 milijona ton na leto ali za 20 odstotkov več kot v letu 1974, z izgradnjo četrte faze termoelektrarne Šoštanj pa se bo instalirana moč te elektrarne povečala za 80 odstotkov, njena proizvodnja pa za 76 odstotkov v primerjavi z letošnjim letom ...

... Vendar pa pri tem ne morejo (delovni kolektivi pri samostojnem odločanju, v skladu z načeli smotrne gospodarjenja, o delitvi ustvarjenega dohodka - op. ur.) in me smejo mimo dejstva, da tako pridobljeni dohodek ni samo rezultat njihovega dela. Zato morajo z njim razpolagati v svojem imenu in v imenu družbe, ne pa izolirano skupinsko ali individualno lastniško. Na trgu se dohodek ne oblikuje samo po delu oziroma po individualni količini dela, marveč vpliva na višino dohodka posamezne gospodarske organizacije tudi celotno družbeno delo; še več, vpliva tudi delo vseh prejšnjih generacij, ...

.... Hkrati pa smo še vedno priča številnih, na videz majhnih, dejansko pa odločilnih spopadov o tem, kdo bo imel glavno besedo v prihodnjem razvoju družbeno-ekonomskih odnosov: ali delavski razred ali nosilci birokratsko tehnokratskih teženj. To ni več dialog (razgovor - op. ur.) o načelih nove ustave, saj danes prisegajo nanje tudi tisti, ki si jih s konkretnimi ukrepi prizadevajo obiti, ampak je boj za oblast ...

.... Med bistvenimi vzroki za nadaljevanje negativnih teženj v gospodarskih gibanjih je tudi ravnanje tistih organizacij združenega dela, ki probleme nizke storilnosti in produktivnosti, nezadostne samoupravne organiziranosti in pomanjkanje usklajenih in družbeno upravičenih razvojnih programov pokrivajo predvsem s pritiskom na cene in z drugimi oblikami negospodarnega in družbeno škodljivega poslovanja ...

S svečane seje konference naših komunistov 2. julija

Sklep seje je bilo naslednje pismo, ki so ga poslali tovarišu Titu:

Dragi tovariš Tito!

Delavci rudarsko-elektroenergetskega kombinata Velenje praznujemo v letošnjem letu 100-letnico obstajanja rudnika lignita Velenje in skupaj z narodi Jugoslavije 30-letnico osvoboditve ter 25-letnico samoupravljanja.

Ob tej priložnosti smo se člani konference komunistov v

rudarsko-elektro-energetskem kombinatu Velenje zbrali na svečani seji, da proslavimo pomembni jubilej in v Zvezo komunistov slovesno sprejmemo 93 novih članov, delavcev v naši delovni organizaciji.

Skupaj z nanovo sprejetimi člani v Zvezo komunistov ti obljublamo, da bomo vedno v prvih vrstah borcev za pravice delavskega razreda in da bomo trajno čuvali vse pridobitve naše revolucije, ki so jo pod tvojim herojskim vodstvom izbojevali narodi Jugoslavije.

V imenu komunistov in vseh delavcev našega kombinata ti pošiljamo iskrene pozdrave, z željo, da bi še dolgo usmerjal naše delo.

Srečno!

Pred tem je Janez Zahrastnik, sekretar medobčinskega komiteja komunistov celjskega področja, obeležil pomen jubileja naših rudarjev, ki se prepleta z borbenim in revolucionarnim; orisal delovne proizvodne in družbenopolitične cilje, za katere si moramo najprej prizadevati - obenem pa opomnil na potrebo po resnejšem spopadu s silami, ki kljubujejo naši, v novih ustavah začrtani poti, kakor tudi na nujno, da se odločno zoperstavljamo oživiljanju mračnih sil v zamejstvu, ki so bile premagane, a znova dvigajo glavo.

Sredi izrečenih misli in pogledov je omenil tudi dejstvo, da samoupravljanje postaja prevladujoč družbenogospodarski odnos ne le pri nas, da pa nam bo za uresničitev vseh njegovih kvalitet marsikje potreben delovni in revolucionarni zanos, ki so ga izkazovali naši borci NOB ter tvorci poveljne obnove, napredka in izgradnje.



Albinu Amonu, enemu od sedemnajstih iz našega kolektiva - Zlato za visoki jubilej aktivnosti v Zvezi komunistov!

"Sedanje težišče naših nalog", je dejal, "je živo sodelovanje za uveljavitev temeljnih organizacij združenega dela, krajevnih skupnosti in Socialistične zveze delovnega ljudstva, kot to narekujejo novi ustavi."

Nadnih edinstvene svečanosti pa je seja imela ob slovesnem sprejemu 93 novih članov v Zvezo komunistov in podeljevanju zlatega znaka Zveze komunistov našim delavcem (nekaterim že upokojenim), ki so že 30 in več let včlanjeni med komuniste.

Ob slavnem sprejemu so eden za drugim prihajali na oder večinoma mladi postavnji fantje, rudarji v stanovskih uniformah, in prejemale iz rok sekretarja Iva Dreva članske izkaznice - v spomin na trenutek pa so vsakemu podelili še knjigo. Za njimi je število komunistov v REK Velenje naraslo že na 730.

Med podeljevanjem zlatega znaka pa so se zvrstili na oder: Amon Albin, Bajc Rudi, Bizjak Mirko, Fišer Avgust, Freljih Avgust, Knežević Aleksander, Kranjc Ivan, Lipovšek Franc, Mravljak Hubert, Melanšek Ivan, Ošlovnik Adolf, Ribič Alojz, Salmič Pavla, Stojan Ciril, Skarja Franc, Travner Leopold in Tekavc Jože.

Zlate znake je podelil Franc Korun, sekretar občinskega komiteja ZK občine Velenje, ki je ob koncu dejanja izrekel v imenu komiteja zahvalo odlikovancem za dolgoletno aktivnost in jim med nasmeškom pridal: "... Zahvala vam, našim najmlajšim!" In odlikovanci, večinoma že sivih las, so se nasmejali...

Med udeleženci seje je bil tudi Franc Popit, predsednik CK ZKS, ki smo ga istega dne dopoldne sprejeli v članstvo našega kolektiva kot častnega člana. Poleg njega in že



Anton Gorogranc iz ESO - Ni bilo ne orodja ne strojev; tisti stroji, ki so "prestali" vojno, so bili stari, dotrajani.

omenjenih pa so bili tam še drugi častni gostje, in sicer Teodor Jelen kot predsednik republiškega odbora Sindikata delavcev energetike in premogovništva Slovenije, predsednik SOB Velenje Nestl Žgank, predsednik IS SOB Velenje Franc Kljun in predsednik ObSS Marcel Medved!

S sprejema upokojencev REK Velenje

Nedelja, 29. junija, ob 19. uri. Pred vhodom Delavskega kluba. Prihajajo gostje — toda ne kot druge dni. Tokrat ni mlajših vsakdanjih obrazov. Prihajajo — z razoranimi in izpitimi obrazi, a vendar še polni življenja in pričakovanj. Vsakega posebej pozdravita predsednik konference osnovnih organizacij sindikata REK Velenje Ivo Kadliček in predsednik delavskega sveta REK Velenje Jože Aljaž.

Nazadnje ni vseh, ki bi se morali zbrati. Vzroka odsotnosti nekaj upokojencev, kajti ti se imajo zbrati, ne moremo ugotoviti. Toda za nekatere vemo. Eni so se odselili iz Velenja — nazaj, od koder so prišli služiti kruh zase, za svoje družine. Drugim je bila usoda nenaklonjena: delali so, dokler so mogli, zdaj pa niso mogli priti niti na ta sprejem, da se še enkrat pozdravijo s svojimi dolgoletnimi sodelavci.

Pričenja se slovesen sprejem. Sprejem ljudi, ki so leta in leta garali v jami, v elektrarni, v elektrostrojnih in zunanjih obratih ali drugod. Sprejem ljudi, ki so po "šihu" hiteli še na udarniško. Sprejem ljudi, ki so v pomanjkanju živeli od svoje rane mladosti: v stari Jugoslaviji, med vojno in takoj po vojni, ko je bilo treba trdo delati, a še črnega kruha skorajda ni bilo. Skratka, ljudi, ki so veliko, zelo veliko delali za obnovo porušene domovine.

In za te ljudi je zdaj zadonela pesem iz dvaindvajsetih grl pevskega zbora Združenja šoferjev in avtomehaničkov Velenje — in za njo še ena in še ena... Vsako pesem pa so začeli še z uvodnim, ganljivim nagovorom zbranim upokojencem. Marsikatera oči so dobile poseben lesk. Lesk od solz sreče in ginjenosti, nenadne zazrtosti nekam nazaj, v leta, v čas — v preživeto...

Kdo bi vedel, od česa se je nalezljivo zalesketalo v njihovih očeh. Mogoče zaradi posebne teže, ki jo je bilo le njim dano občutiti v tehle besedah predsednika našega sindikata Kadlička...

"... Prepričan sem, da ste se poslovili od nas samo po črki, da pa bo v vaših srcih vedno pripadnost našemu kolektivu. Saj, za nas boste ostali vedno naši delavci, ker bomo imeli vedno pred očmi, da je to, kar imamo danes, sad dela vaših rok in vaših žuljev.

Upamo, da bomo pošteno nadaljevali vaše delo — da boste lahko ponosni na kolektiv, v katerem ste preživeli večino svojega življenja."

... Mogoče zaradi teh besed, saj so se po njih njihove raskave in žuljave roke zganile in zaslišalo se je močno, pritrjujoče ploskanje...

Portreti naših delavcev in upokojencev

"Ob 100-letnici rudnika bo treba predstaviti nekaj naših delavcev in upokojencev z več let dela pri rudniku ali elektrarni," so nam naročili že na majski seji uredniškega odbora. Enega takega delavca, rudarja, in enega upokojenca, delalca v elektrarni, smo vam že predstavili v predpraznični številki Rudarja. V tej in naslednji jih bomo še nekaj. Pa poglejmo, s kom smo vas imeli seznaniti tokrat! (Uredništvo)

Vodja kovaške delavnice v naši TOZD ESO Anton Gorogranc iz Velenja

Tona, kot ga kličejo njegovi delovni tovariši, se je zaposlil na rudniku že 20. septembra leta 1935. Delati je začel v neznatni mehanični delavnici tedanjega rudnika; neznatni - je vedel povedati - zato, ker ni dajala videza prave delavnice - to je bila nekaka kočura, v kateri so popravljali stroje in naprave za rudniške potrebe. Pri teh delih je bil do leta 1938, ko je odšel v delovodsko šolo. Po dveh letih šolanja se je vrnil na rudnik in do okupacije delal kot tehnični konstruktor in risar.



Ana Štrbenk - Darinka je ponovila Titove besede z nedavne konference v Helsinkih - Človeštvo je pripravljeno tudi odpustiti številna hudodelstva v preteklosti, toda pozabiti jih ne sme in ne more!

Ker sem ga poprosil, da nam zaupa še nekaj spominov iz medvojnega obdobja, je prav rad ustregel. Takole je opisal te dni!

"Ko je našo domovino zasedel okupator, mi je vojna dala nove naloge. S partizani sem začel sodelovati že leta 1941. Dolgo sem bil obveščevalec, potem pa so mi Nemci prišli na sled, in sem moral obveščanje na terenu opustiti. Prvega avgusta 1944 sem postal vodja tehnike Kajuh. Sprva smo imeli bunker v gozdovih Šmiklavža pri Slovenjem Gradcu. Potem smo bili izdani. Na srečo pa smo bili o izdaji obveščeni, tako da smo se lahko umaknili in rešili vse aparate in opremo. Preselili smo se pod Goro Oljko, kjer smo v bunkerju ostali do svobode.

Bunker, velik kake štiri metre v kvadratu, smo zgradili s pomočjo tamkajšnjih kmetov: Rudolfa Uranjeka, Janeza Glinška in Kristla Kuharja. Teren za bunker sem izbral jaz. Zaradi konspiracije smo ga gradili pretežno ponoči. Dostop je imel po potočku. Ležal pa je pri izvirku potočka. Vodo za vsakdanje potrebe (umivanje, kuho, pranje itd.) smo imeli tako kar pri roki. Potoček pa je imel še drugo veliko prednost: tudi ko je zapadel sneg, se naše stopinje okrog bunkerja niso videle, kajti do njega smo prišli po vodi.

Življenje v bunkerju je bilo naporno in nevarno. Od nas je zahtevalo veliko samopremagovanja. Še dobro, da smo imeli več radioaparatorov; na baterije, večinoma pa akumulatorskih, seveda. Akumulatorje nam je v velenjski elektrarni polnil Edo Hudovernik, ki je bil takrat obrato-

vodja elektrarne. Zaradi mnogih nemških straž in patrol je bilo prenašanje akumulatorjev zelo tvegano in naporno, toda odkrili nas niso nikoli.

Redno smo poslušali radio London, Moskva pa New York in iz njihovih oddaj sestavljali kratka poročila. Ta poročila smo razmnoževali in jih v zavojih po 800 do 1000 izvodov redno vsak teden, včasih pa še pogosteje, pošiljali med lju-di na terenu in v brigade.

Ker nam je primanjkovalo opreme in materiala, smo v jeseni leta 1944, ob pomoči tretjega bataljona VDV, napadli žandarmerijo v Polzeli. Z nenadnim napadom, med katerim smo zaplenili pisalni stroj, nekaj radioaparatorov in pisarniškega materiala, smo Nemce zmedli, tako da so s hajko začeli šele čez čas in nas zato niso odkrili. Nekaj dni zatem smo napadli še v Dobrni in tudi tam zaplenili nekaj materiala.

Zadnja zima pred svobodo je bila zelo huda. Kljub temu, da smo imeli bunker globoko pod zemljo, nismo smeli kuriti. Zato nas je kar precej zeblo. Od časa do časa smo se sicer hodili gret h kakšnemu kmetu, toda na toplem nismo smeli ostati dolgo.

Svobodo smo pričakali v bunkerju. Ko smo prišli na svetlo, sem bil resnično srečen, kajti bilo je konec trpljenja in strahu. Lahko smo se svobodno gibali. Od začetka sploh nisem mogel dojeti, da smo res svobodni, kajti premagali smo mnogo bolj oboroženega sovražnika ..."

Moj sogovornik bi vedel povedati še marsikaj o svojih doživljajih med NOB, a se je raje omejil, češ da bi vseh spominov tako bilo preveč.

Razgovor sva nato presukala na njegovo delo po vojni. Svoje spomine in poglede na ta leta je strnil takole:

"Po vojni sem se spet zaposlil na rudniku. V strojni delavnici rudnika, ki je bila začetek današnjih Elektrostrojnih obratov!

Bilo je težko za nas v strojni delavnici in za vse na rudniku. Ni bilo ne orodja ne strojev; tisti stroji, ki so 'prestali' vojno, so bili stari, dotrajani. Vse je bilo treba nanovo usposobiti, zgraditi, opremiti - zunaj in v jami.

Najprej smo usposobili izvažalne naprave in obnovili obstoječo separacijo na jašku Škale. Med temi deli pa smo še udarniško delali v jami. Za čim večjo proizvodnjo premoga, ki jo je zahtevalo obnavljanje porušene domovine!

Kasneje, ko smo začeli graditi novi izvažalni jašek v Prelogah, nove izvažalne objekte v jami, novo separacijo v Prelogah in vse to opremljati - se je začel širiti tudi naš strojni obrat. Veliko je vplivala na njegov razvoj tudi izgradnja novega Velenja, da je zares postal elektro-strojni obrat; da se je danes razvil v elektro-strojne obrate.

Seveda pa sta na razvoj do sedanje stopnje največ vplivala mehanizacija jamskega pridobivanja in širjenje jame. Saj, v jami skoraj ni večje elektrostrojne naprave oziroma opreme, ki je ne bi vsaj deloma preuredili v naših obratih, preden je prišla na svoje mesto; veliko opreme pa smo tudi v celoti izdelali.

Potrebe jame, znatno pa tudi mesta, se večajo tako, da je zdaj nujno, da gremo s svojim razvojem celo tako daleč, da naše obrate preselimo in rekonstruiramo za precej drugačno organizacijo dela. In to brez odlašanja, če nočemo, da bi zaradi tega trpel pričakovani razvoj osnovnih dejavnosti našega kombinata ..."

Pogovor vodil
Lojz Ojsteršek

Revolucionarka Darinka

Verjetno ni pravega Velenjčana — pa tudi koga drugega, ki že dalj časa prebiva v našem mestu — da je ne bi poznal ali vsaj slišal zanjo.

Ko ji je bilo komaj štirinajst let, je prvič prišla v Velenje; s triindvajsetimi pa se je zaposlila v rudniški direkciji, kjer je delala skoraj trideset let. Kot njen oče, rudar, je vedno prezirala krivice in se proti njim borila. Tako je že pred vojno stala na strani revolucionarjev. Tudi vojna vihra ji ni prizanesla s hudimi preizkušnjami in grozotami. Sodelovala je v obnovi domovine s svojimi pridnimi rokami. Hkrati je delala kot politična aktivistka. V svoji borbi za resnico pa je doživela tudi bridka razočaranja in krivice.

Že dolgo prebiva nekako odmaknjeno od starih znancev, vendar nikoli ni osamljena — zato ker ljubi vse okrog sebe; ljudi in prirodo! Vseeno pa bi ji morda bilo ljubše, če bi ji za njeno osemdesetletnico, ki jo je tiho in skromno praznovala 23. julija, več ljudi stisnilo roko, s prijateljsko čestitko v srcu...

Takšni so le obrisi portreta naše upokojenke Ane Štrbenk — Darinke. Spoznal sem jih šele nedavno tega, ko sem jo šel obiskat kot najstarejšo planinko v Velenju. Takrat pa se mi je odkrilo še mnogo več: bogata osebnost, polnega človekoljubja in čistega idealizma!

Rodila se je v Trbovljah — očetu, ki je od mladih nog delal v rudniku, in materi, ki je prav tako vedela, kako črn je premog, saj je bila dolgo na rudniški separaciji. V njihovi družini je bilo osem otrok in bilo je malo kruha za lačna usta. Vseeno je bil njihov dom topel. Pa tudi knjiga in glasba sta bili vedno pod njegovo streho.

Že takrat je Ani zrastlo spoštovanje do vsega lepega in dobrega. Potem so prišli v Velenje. Oče je bil nadzornik v rudniku, hči pa je morala s štirinajstimi leti s trebuhom za kruhom, ker doma ni bilo možnosti za šolanje ali zaposlitev. Dve leti je služila na Dunaju, šest pa v Trstu, kjer je pazila in negovala dojenčke v raznih domovih in bolnišnicah.

Tovarišica Darinka danes s ponosom pove: "Imam le šest razredov osnovne šole, imam pa še visoko življenjsko maturo, ki me je verjetno naučila več, kot bi me katerakoli šola!"

Že leta 1918 se je vrnila v Velenje in se zaposlila v rudniški direkciji. Kmalu se je privadila pisarniških knjig in potem je dolga leta skrbela za prodajo premoga. Še se spominja tistih težkih časov med obema vojnama, ko je premog šel slabo v denar. Bilo je hudo za delo in zaslužek, vendar Ana si ni prizadevala le zase, ampak tudi za delavce, rudarje; za njihove družine, ki so zelo težko živele.

Že pred vojno je posebno proletarijat čutil vedno težje razmere. Vsi so vedeli, kam to vodi. Skrivno delovanje naprednih sil se je razširilo. Tudi pri tovarišici Darinki so ilegalci že leta 1936 našli svoje zatočišče.

Po vpadu Nemcev se je Ana vključila v delovanje proti sovražniku. Zaupne rudniške papirje, ki jih je hranila, je zažgala v centrali in s tem marsikoga rešila pred nasiljem. Zatem je našla zvezo z ilegalci na terenu in sodelovala v raznih akcijah. Konec leta 1941 so jo aretirali in odpeljali v celjski "Pisker", od tam pa še v mariborske zapore in taborišče na gradu Borlu. Tod je doživljala najokrutnejše strahote in zato je bila po vrnitvi iz zapora v svojem prepričanju in delovanju še trdnejša. V letu 1944 se je po prestanih naporih hkrati s svojim 12-letnim sinom priključila partizanom na Plešivcu. Boji so jih vodili od Maribora preko Uršlje gore do Gore Oljke...

Med pogovorom ji je pogled večkrat pobožal fotografije na steni, ki so bile posnete med partizanskim življenjem. Na eni od njih je tudi ona; kot partizanka Darinka med borci šaleškega okrožja, katerega je vodila. "Oh," vzdihne globoko "vsaka je roman zase!" In že se v mislih preseliva v povojno obdobje.

Po vojni je prevzela razne dolžnosti: bila je voljeni tajnik okraja, poverjenik narodne imovine za področje od Koroške do Solčave pa še druge partijske obveznosti je obenem izpolnjevala. Spominja se tudi 1. maja 1946, ko je položila temeljni kamen novemu Velenju. Potem še doda: "Ponosna sem na to, da je danes Velenje tako lepo mesto in da rastejo taka mesta tudi drugje; saj zato — za boljše jutri — smo se tudi borili; za našo mladino, v katero imam največjo vero in zaupanje! Boli pa me, da je v naše zgradbe vzdanih mnogo krivic; da je v našem življenju toliko ponarejenega..."

Moja sogovornica pripoveduje, jaz pa jo le poslušam. Čutilim, da se v njej nekaj neslišno trga, ko obuja spomine na različne dogodke in doživlja iz svojega življenja. Med njimi je več trpkih kot lepih. Tudi zapisati jih nisem mogel vseh, da ne bi s škripanjem svojega peresa zmotil prisotnost njene izpovedi.

Med drugim je povedala tudi to, da se je po letu 1946 zopet zaposlila na rudniku. Z mnogimi ženskami je pomagala pri obnovi in izgradnji porušenega. Prijela je za orodje in ni se ustrašila tudi težkega dela. Saj prav udarniško delo in splošna aktivnost žena sta dajala tistemu času poseben pečat. Tako je šlo do leta 1951, ko je zaradi nesporazumov z vodilnimi delavci morala zapustiti rudnik in delo. Nerada je pripovedovala o obdobju, ki je sledilo in jo pestilo s krivicami in ponižanji. Povedala je le to, da je dokazala resnico, za katero ne bi nikoli klonila. Ker raje misli na dobro, je za hip umolknila. Potem je ponovila Titove besede z nedavne konference v Helsinkih: "Človeštvo je pripravljeno tudi odpustiti številna hudodelstva v preteklosti, toda pozabiti jih ne sme in ne more." Čutil sem, da pomen teh besed velja tudi za del njene življenjske zgodbe ...

Profil portreta, katerega si pred pogovorom niti predstavljati nisem mogel, je dobival jasne in izrazite poteze. Nisem spoznal le lika resnične revolucionarke, ampak tudi človeka, ki se zna zavzeti za soljudi — in če je treba, tudi s prstom pokazati na socialne krivice, ki se jim gode!

Ko sem ga opazoval z druge strani, so se iz trdih potez izločile najmehkejše, s kakršnimi narava obdari le malokoga ...

Tovarišica Darinka je namreč tudi izredna ljubiteljica prirode. Ima pronicljiv opazovalni dar in zato v vsakem delčku narave — tudi golem kamnu in mrtvi korenini, odkriva dih življenja. Že od nekdanj, ko je pogosto zahajala v prostrane višave naših planin, je zbirala kamne, minerale in korenine nevsakdanjih oblik. Še danes je to njen konjiček. Kljub svojim spoštljivim letom čvrsto stopa ure in ure po gozdovih in iz njih prinaša svoje ljubljenečke — korenine; te potem obdeluje po posebnem postopku.

Tudi njeno stanovanje je verna podoba lastnice. Povsod slike planin in gorskega cvetja. Korenine krase police in omare. Povsod so zložene čudovite, že kar dragocene knjige. Na steni vise gosli pa fotografije. Vse v celoti pravo umetniško tihožitje!

Predno sem se poslovil od nje, sem zapazil med razglednicami in drugimi slikami, ki vise na steni kuhinje, bel listek, na katerega je tovarišica Darinka z velikimi črkami zapisala izrek: "Pa starost prilaze na skrivaj in te trdo objame, razbije te in vrže v kraj, iz rok ti veslo vzame."

Ni ga zapisala tresočna roka — in vem, da zanjo velja stara resnica: "Ljubezen do prirode ohranja človeka vedno močnega!"

Stojan Saje

Upokojenec Andrej Samec:

BIL SEM RUDAR PROLETAREC



Delavnik dopoldne je bil, ko sem ga iskal v stolpnici na Prešernovi cesti, št. 2, v Velenju, kjer stanuje s svojo družino. Našel sem ga v kleti. Tu imajo stanovalci drvarnice, Andrej Samec pa čisto majhno delavnico, kjer vedno kaj postori. Čeprav je že šestnajsto leto v pokojju, so njegovi gibi okretni, saj le težko zdrži pri miru. Njegova takojšnja pripravljenost za pogovor mi je dala vedeti, da so prav takšne tudi njegove misli. O svojem življenju je govoril s preiščljenimi besedami, od katerih ima prav vsaka svojo težo. Takole je pripovedoval!

"Rodil sem se leta 1904 v Šmiklavžu pri Slovenjem Gradcu. Starša sta bila podnajemnika - mati dninarka, oče pa tesar. Ker je bil na poti že četrti otrok, so me še čisto majhnega

dali v rejo in tako nisem občutil topline materinega krila. Živel sem na deželi. V šolo sem hodil v Podgorje pri Slovenjem Gradcu. Še kot otroka so me prizadevale razne stiske prve svetovne vojne, saj je takrat vladalo splošno pomanjkanje. Po vojni je bilo boljše, ker je bilo lažje najti delo in zaslužek. Tudi jaz sem postal dninar; opravljal sem vsa kmečka dela, tudi v gozdu. S tem sem se preživljal.

Po vrnitvi od vojakov sem bil zopet pri nekem kmetu za hlapca; do leta 1930. Takrat pa sem se že oziral za kakšnim drugim delom. Ker mi je bila že od malega všeč rudarska uniforma, sem bil srečen, da so me sprejeli v rudnik v St. Štefanu na Spodnjem Avstrijskem. Bilo nas je okoli 300 delavcev in kopali smo lignit. Kot začetnik sem delal na progli: vozil vozičke, jih nakladal in pomagal pri vseh rudarskih delih. Delo je bilo še večidel ročno, vendar meni je ugajalo, saj tudi prej nisem nikoli kaj dobrega občutil. Tu so bile vsaj delavske pravice sorazmerno visoko uveljavljene - pa tudi od zaslužka se je dalo kaj prihraniti. Zdela se mi je, da sem našel pravo življenje. Vendar, že leta 1934 sem bil zaradi gospodarske krize - kot vsi, ki še niso imeli 10 let delovne dobe, odpuščen. Spet sem postal hlapec - in sicer pri kmetu, kjer sem se hranil, ko sem delal v rudniku. V tistem času sem spoznal tudi hitlerjevske nacistične težnje, katere smo še najbolj čutili Slovani, prebivajoči v nemških deželah. Znal sem nemško in prišel mi je v roke "Mein Kampf", katerega sem pazljivo prebral; jasno mi je postalo, kam vodijo takšne ideje. In domovina mi je še bolj prirasla k srcu.

Kmalu sem se vrnil domov, kjer pa zopet ni bilo dela. Zbralo se nas je šest rudarjev in šli smo v Poljčane, kjer je bil manjši rudnik. Tam nas je zajela okupacija; rudniško vodstvo je odšlo, 120 delavcev pa je ostalo brez dela. Prijavil sem se na urad za delo, kjer so me poslali delat v mariborsko kadetnico.

Zatem sem delal pri neki češki družbi, ki je obnavljala češnjevske tunel. Leta 1942 sem šel v Trbovlje, kjer so potrebovali rudarje. Delal sem na čelu, kjer je vladalo pravo rudarsko tovarštvo. Toda bolezen me je prisilila, da sem pustil delo in šel domov k ženi in dvem otrokom. Tako nisem bil sposoben za to, da bi se vključil v oborožen boj, sem pa po svojih zmožnostih sodeloval v obveščevalni dejavnosti.

Po vojni sem zopet odšel v Trbovlje, kjer sem ostal do leta 1946. Bilo je težko za stanovanja, in ker sem bil z družino že prej bolj malo skupaj, sem najprej odšel k njej v Poljčane, potem pa kmalu v velenjski rudnik. Preselili smo se. Stanovali smo v Topolšici, delal pa sem v skupini, ki je gradila novi jašek v Prelogah. Delali smo v štirih izmenah in povsod je bilo videti izredno požrtvovalnost ter tovarštvo.

Spominjam se takratnega rudniškega vodstva, posebno inženirja Kende, ki je bil glavni vodja, in obratovodja Jožeta Podpečana; pa tudi elektrikaarjev, ključavničarjev in kovačev. Kot brigadir sem vedno iskal kakšen material, in iz nič smo ustvarjali novo. Še posebno ljudem iz mehanične delavnice gre vsa pohvala!"

Da ne bi podvomil v njegove besede, mi je Andrej Samec pokazal javno zahvalo, ki visi na steni; prejel jo je kot brigadir kopač pri izgradnji jaška v Prelogah v letu 1935. Potem sva se pogovarjala še o njegovem delu do upokojitve pa o življenju, ki ga preživlja kot upokojenec. Povedal je tole!

"Po letu 1950 smo gradili transformatorsko postajo in progo med jaškom Škale ter jaškom Preloge. Od 1954. leta dalje sem delal na jašku Škale in dve leti kasneje sem opra-

vil tudi izpit za strelnega mojstra - kot že starejši strelec. To delo sem opravljal do 1959. leta; takrat sem se ponesrečil in zato sem v letu 1960 odšel v pokoj. Če se spomnim dela v jami nekaj in v letih pred upokojitvijo, moram reči, da so leta prinesla velike spremembe - že kar se tiče boljše opreme in mehanizacije. Vendar, rudarji se morajo danes prav tako mučiti, ker jih priganjajo stroji in napeti delovni načrti.

Za najbolj značilno obdobje med mojim delom v velenjskem rudniku bi ocenil obdobje obnove in udarniškega dela. Pa tudi obdobja političnih kriz so vedno vplivala na vzdušje med delavstvom - na primer inform birojevska situacija, kriza okrog Trsta idr.

Tudi v družbenopolitično življenje sem se vedno vključeval. Od leta 1947 sem imel razne sindikalne funkcije, odkar pa sem v pokojju, delam v hišnih svetih. V naši stolpnici skrbim tudi za dobro delovanje vodne pumpe, ki je v kleti, za dvigalo in še za druga manjša popravila.

Moj največji konjiček pa so ptiči. Že od nekaj sem jih rad imel. Od leta 1932 dalje sem gojil kanarčke in tudi danes jih imam. Včasih sem izdeloval tudi hišice zanje.

Nasploh sem zadovoljen z današnjim življenjem, saj živimo v lepem mestu. Kolikor je zanemarjeno, smo krivi sami, če dopuščamo, da nekateri uničujejo vse, kar smo s skupnimi močmi težko zgradili. Boli pa me še nekaj!

Mi, proletarci, smo vedno težko delali in zajemali z majhno žlico. Zadovoljni smo s tem, kar imamo danes, ni nam pa prav, da včasih nekateri pozabljajo na nas. Čeprav sem bil v upravnem odboru sindikata med izgradnjo jaška Preloge, sem bil pozabljen ob obletnici njegovega odprtja. Tudi ob proslavah 100-letnice našega rudnika so nas povabili samo na malico, nihče pa nas ni v tolikih letih povabil na kakšno srečanje, kjer bi nam spregovoril vsaj nekaj hvaležnih besed. Prav je, da so nagrajeni tisti, ki delajo, toda tudi mi, upokojenci, si želimo kake drobne pozornosti in tople besede. Da ni tako, je vzrok morda v tem, da živi le še malo starejših vodilnih delavcev.

Moram pa priznati, da nas niso pozabili naši tovariši, rudarji, ko so se izrekli za to, da tudi upokojenci dobimo karto za premož!"

Tako sva se pogovarjala, in v nekdanjem rudarju Andreju je verjetno ostalo še mnogo neizrečenih besed o dogodkih iz življenja - katerega velik del je preživel v naši jami. Toda nedorečeno bosta verjetno nekoč izbrskala na dan njegova dva sinova, ki sta prav tako kot oče naša rudarja.

Pogovarjal se je
Stojan Saje

Nagrajeni reševalci tretjejuljske nagradne križanke

Za tretjejuljsko nagradno križanko — objavljeno v glasilu Rudar, št. 7 — smo prejeli 18 rešitev. Sreča pri žrebanju je bila naklonjena:

- Dora Kavdik, 63325 Šoštanj, Gaberke 22 (1. nagrada — knjiga v vrednosti 150 din);
- Slavka Zajc, 63325 Šoštanj, Gaberke 101 (2. nagrada — knjiga v vrednosti 100 din);
- Peter Košec, 63313 Polzela, Založe 47 (3. nagrada — knjiga v vrednosti 50 din).

Nagrajencem bomo knjige poslali po pošti.

Rešitev križanke!

Aerodinamika, mladi rudarji, proslavljajo, aut, Nain, dlan, Nb, put, ST, vas, Itaka, TŠ, genitiv, ENI, trgateg, Eos, Erato, pokop, umazanec, ŠA, NG, Alpos, Sarmati, kvinta, eau, erg, računar, RST, til, Alah, Ni, ata, Noe, tona, jn, LO, bird, Ani, F, E, Ipelci, plan, slagati, KLO, Eol, IA, Ares, rudarsko, MZ, ruta, mesto, at, um, Idar, Vesel, OLO, satja, fotomodel, karbol, ars, ravnatelj, strmo, sala, Ortnčan, sneg, Thaton, Tatnamci, iti, svizero, IW, JNA, Kunej, Gaberke, Nace, Niagara.

Uredniški odbor

RUDAR — Glasilo kolektiva Rudarsko-elektroenergetskega kombinata Velenje, naslov splošne uprave: Velenje — Rudarska 6, telefon h. c. 851-100

Za organizacijo izdajanja in urejanja skrbi uredniški odbor v sestavi: Alojz Lipičnik (predsednik — RLV), Franc Švener (delegat — RLV), Miha Pevnik — namestnik Ivo Petrej (delegat — ESO), Pavel Mejaš (delegat — RLV), informacijska komisija TOZD TEŠ (komisijo sestavljajo: Maks Lomšek, Adolf Ošlovnik in Martin Tomše — kot delegat TOZD TEŠ iz te sestave sodeluje na sejah odbora le eden), Rafael Batič (urednik), Silvo Pešak (odgovoren za tisk), Teodor Jelen (odgovorni urednik), Tone Šeliga (odgovoren za zvezo z neposrednim obveščanjem).

Stalni sodelavci uredniškega odbora so: Ludvik Mali (svetovalec), Stojan Saje (novinar REK Velenje), Romana Mišja (tajnik glasila), Lojz Ojsteršek (fotoreporter).

Naslov uredništva: Velenje, Prešernova 5 (kadrovsko-socialni sektor, soba 31 — telefon interno 260)

Tiska TOZD TISK — Velenje, Foitova 10 ● Glasilo prejema vsi člani kolektiva brezplačno ● Izhaja 1-krat mesečno in po potrebi ● Naklada v višini staleža zaposlenih + 100 izvodov



Detaji z osrednje proslave ob 100-letnici našega rudnika